

I. N. D.

44.

CETOGRAPHIA,
SIVE
DISSERTATIO HISTORICO-PHYSICA,
DE
CETIS.

Quam

Ex Suffragio & Adprob. Ampl. FAC. PHIL.
in Regia qua Aboæ est Acad. CHRISTINÆA,

SUB PRÆSIDIO
PRÆCLARISSIMI VIRI
M. DANIELIS ACHRELI
Eloquentiæ Professoris Ordinarii,
Pro Gradu Magisterii obtinendo

Examini publico submittit

ELISÆUS ELIÆ Æval/
Ostro-Gothus.

In Auditorio Maximo ad diem 17. Februarij,
Anno reparatae salutis 1683.

A B O Æ, 12

Excusa à JOHANNE L. WALLIO,
Regiae Univ. ibid. Typogr.

Reverendiss: in CHRISTO Patri ac Domino
DN. MAG. MAGNO
P O N T I N O,
Diœcelesos Lincopensis EPISCOPO
meritissimo, Consistorii ibidem
PRÆSIDI gravissimo, & Regii Gy.
mnasii EPHORO benignissimo.
Mecœnati Magno atq; Patrono cer-
tissimo, omni obsequi atq; honoris
cultu æternum prosequendo.

Nec non

Pl. Reverendis, Reverendis, Clarissimes
atq; Doctissimis Dominis, Dn. Dn.

CONSISTORIALIBUS, PRÆ
POSITIS, PASTORIBUS & cæteri
in Vener: Ministerio honoratissimis Viris
AFFINIBUS, CONSANGVINEIS
Promotoribus, Benefactoribus atq; Amici
plurimum honorandis & multis nomi-
nibus suspiciendis.

Χάρις καὶ εἰρήνη στὸ Θεῖ πατέρως ἡμῶν
ἡ Κυρία Ἰησοῦς Χριστός.

Decennium jam ferè excedit postquam me mihi dulcissima Patria viderat O-Gothia. Toto interea temporis curriculo, varia apud varios mea fuere fata. Laribus dum valedixi paternis, orbatum charissimo beatæ memorie Parente, Illustris in Schania Carolina me exceptit Academia suum æstimatorēm suumque amatorem. Amœnum ibi Palatum, tempore exoptatissimæ pacis, quanto suis fuit emolumento, quantæve felicitatis se colentibus, tanto etiam majorem excitavit doloris cumulum, vel tunc maximè, cum inclitam ejus civitatem truculenta hostium manus, solo ferè aquavit.

Fune-

Funestum illud malum me quoque
cum perplurimiis aliis compulit, ut
studiorum meorum sedem muta-
rem; tum qvidem Fautorum ac Ami-
corum consiliis & svalu factum est,
dum in Illustrissimâ SPARREORUM
aulâ locum mihi pararet Deus, ut in
illâ mihi per septennium benevo-
lentissimâ, ac eâdem occasione in
Album Regiæ Academiæ Aboensis
relato, priora iterum studia tractare
ex sententiâ fuerit licitum. Verum
nunc exantlatis hic variis specimi-
nibus, cum animus sit exteris invi-
sere nationes, desiderio desidero
prius Patriam meam meosque Pa-
tronos videre & salutare. Ac in illa
perillos, bono cum Deo, studiorum
meorum illam metam attingere,
ad quam cum Athletis Musarum cer-
tioribus olim collinceo, Unde sicut
nuper

nuper inaudiveram *Nostrum Episco-
pum, Te Reverendissime Dn. PRÆSUL,
Ecclesiam Lincopensem ornasse, & me-
ritò Tantum in Ecclesiâ Christi &
de Rep: literariâ meritissimum Vi-
rum, universus Clerus sibi à DEO
& Serenissima Regia Majestate ad velle
& vota sua datum, congratulatur.
Ego nunc reversurus in Patriam re-
cogito, quid Reverendissimæ Tuæ Di-
gnitati, quid Reverendis plurimum,
Clarissimis, atq; Doctiss: Dominis,
Dn. Consistorialibus, Præpositis, Affinib⁹,
Consanguineis &c cæteris in ministerio
Ecclesiastico Viris honoratissimis, & de
me optimè meritis, pro multis mihi
præstitis beneficiis, exhibere sub-
missè, retribuere officiosè, atque ex
his dissitis oris, in debitæ gratitudinis
περμήσει asportare queam? Magnos
magna decent. Proinde Oceani in-*

gens

gens miraculum & in mare grandia
Cete, aquatica licet sint, aquis sed
jam quasi extracta Rev:ma Tuae Dignitati
Rev. pl. Clar: atque Doctiss Dn. Dn. &c.
Submissè & officiosè sisto & offero.
De quibus in *Cetographia* hâc publicè
nunc differo. Destitutus eterim
supellestile aliâ, Αργύελον καὶ χρυσίον ἐχ
ὑπάρχει μοὶ ὁ δὲ ἔχω, τῷτο ἡμῖν δίδωμι, ἵνα τῷ
ὄντας Ἰησὺ Χριστὸς τῷ Ναζαρεῖ Rever:ma
Tua Dignitas Vosque pl. Rev. Clariss.
Doctiss. Dn. Dn. feliciter vivatis &
semper valeatis, sicut id sincerè &
jugiter optat

Reverendissimæ Tuae Dignitatis
& Vestrum

Rev. pl. Clariss: atque Doctiss: Dn. Dn.

Dab. Aboæ

14. Febr.

Anno 1683.

Addictissimus

&

Obsequentiissimus

ELISEUS Hival.

Perex-

Peregrinie Dn. Praeceptor honorande

Percipio ex literis tuis, quas proxime attulit tabellarius, Te ad optatam metam, Academica exercitia perduxisse, consecutum, quos ambiisti honores, & jam ad nos redditum accelerare; Si meum calculum desideras, non possum quin Tuum institutum valde approbem, & in edenda *Cetographia* successum impense gratuler. Cruciat me tam diurna Tua absencia, feror Te videndi, tecum colloquendi desiderio, nec prius illud levavi potest, quam intellexero Tuum versus Holmiam iter, nostrum in Vestrogothiam antecedere: fidelissime Praeceptor vale

Dab. Holmie 9. Jan.

Anno 1683.

a Tuo

GUSTAF Sparre

)a(

Ad

Ad
Eruditionis morumq; elegantiarum harmonia
Prestansissimum Virum. Iudicem:

DN. ELISÆUM Hval /

Ostro-Gothum,

Phil. Candidatum meritissimum,
amicum ac commilitonem meum per-
dilectum, pro Gradi Magisterii Phi-
losophici solidè disputa-
turum:

Quantò Delphinis Balana Britannica
major,

Tantò Eliseus erat principe Tbisbe suo
Major in Eloquio: sic tu redivive Eliseus,
Priscos vincis avos dexteritate tuā.

Ut vitam spondet leproso Eliseus amoënam,
Corpus Idumæo si lavet amne Syrus:
Ille ratus Syrio flumen Jordanis Amano
Præferri ingenti pectora bilo tumet;
Obsequitur tamen & liquidâ nudatur in undâ,
Nec mora, de toto corpore lepra fugit.
Sic Elisee tuos à leprâ spirituali
Pergito discipulos tollere ritè. Vale!

L. Mgr.

ENEVALD. SVEN.

Q.G.A. SS. Theol. Doct.
& Professor Primarius.

ET ego Te mihi dudum amore sincero de-
vinctum dimittere nequaquam possum,
nisi pignus eiusdem, quod heic nobis invicem
dedimus, & ultra nos exhibuisse contestem;
sæpius cum eveniat, illum ex animo perdi,
quem oculus non videt, ac ego de Te hæcce
eadem ne cogitare quidem olim velim. Proin-
dè vel multis egregios Tuos in studiis fructus
& ingenuos mores extollerem atq; laudarem;
vel pluribus abitum Tuam in Patriam prose-
querer; vel quibusvis aliis Cetographiam E-
LISÆI Mei, est dissertationem hanc Tuam
gradualem exornarem; vel Te Magistrum
mihi Tibi, meritò congratularer; sed & hæc
omnia aliis relinquo. Perge Tu modo, & quò
fata Te fausto sidere! trahant, sequere memor
ut ego symboli, de quo aliquando certavimus
Ad portum veniam vela trahente Deo. Pallia-
dium illud scutum pectori apprime, *confissum*
Deo Non Moveri, nunquam confundi: cum
ille ipse Deus viam inveniat, cui πάντα ἀποφεύγεις. Nam nostrum est Parere sed Dei
Placere, quicquid & quo modo immittit, &
permittit, comitabimur aut lubentes, aut in-
viti trahemur, donec *Tandem bona causa*
triumpbet. Invidos & malevolentes, patientiā,
(ὑπομονῆς γδ̄ ἔχομεν χρέιας, verba Pauli sunt
in Epist. ad Hebr. c. x. v. 36.) superato: Nihil
etenim miri nunc in hoc seculo aut novi in-
videre

videre, calumniari: Gnatho quippè decipit,
Rhœdria laudem præripit, Servus Parmeno
irritet; (manu hic labat, & ingemisco, Tu
Hære fôrvara ob fôr detta Slâches til ewigh
Tûdh! ex Ps. xii. v. 8.) contemnere, ait Herm.
Myl: in vadim. Epul. Musico, pronum & facile;
Rari quippè boni, Numero vix sunt totidem,
Thebarum portæ, vel divites ostia Nili. (quot
Sed hoc perdifficile, qui vites telum in vitâ in-
vitus, quod non vides. Interim quid punctu-
lum insecti Ceto, pulicisvè Elephanto? Tauri
cornu insidens culex quæsit, Num se vellet a-
volare? Cui, cum non accedentem nosset, nec
decedentem percepturum, respondit: Sic ple-
rumq; Zoili & Momi, dum in illos quos vi-
tus in apicem laudis & gloriæ evchere satagit,
arcus & cœtera venenata intendunt, vastum
illud cœruleum Horizontis contingunt, & in
viscera auræ jaculantur. Undè hac vice hac
voce tandem conticesco: Fidem ELISÆ Hwal
stabilito, & sanctum illud nomen amici: Ego
ille ero, qui nec posthæc ad passum quod pos-
sum, ab eo deflectam; sicut fugiente licet ca-
lamo, in ejus certiorem tamen arrham

ad Mnemosynes Aram
in Musatum Charitumque Fano
Hoc thbus amoris & Honoris
Cum felici itineris comprecatione
litavi & libavi

GABRIEL A. F. Wallenius Westmann,
in Reg. Acad. Ab. Biblioth. Ord.

IN VIXUM,

Integritate Vita, elegantia, eruditionis &
morum polituram pereximum,

DN. ELIZÆU M Hwäl Philosoph.
Cand. dignissimum, & maximè honorandum
Patriotam; disceptatione publicâ, DE CETIS,
perdoctè differentem;

ODA.

O Ras terrigenum posse decempedâ,
Et cereo radio, scribere dissimilis,
Vel cœli varias prendere motum,
Leges, & propriis sistere terminis;
Est vastum vegetæ mensu Æindolis,
Et vel caligenis id decus invuln.

Verum, que marium fluctibus obruta,
Tandem monstra vigore, horrida rictibus,
Tergipinnigeris squamea, dentibus
Que vel carnivoris omnia glutinunt,
Turgent cornigeris frontibus aut feræ;
Hic demum labor est, bocopus arduum,
Veris & solidis tradere regulus.

ELIZÆE, probis orte parentibus,
Musis hinc clarius dedite gnaviter,
Campi cum sophici currere grandium
Festinas stadium, pervigil atlibus;
Cete & Cetigenas commemoraveras
Balenas, bominis terrificum genus.
Nulli propterea tute laboribus
Cedis Pieris, aut studii sacris:

Post-

Post bac malte piis enthee laudibus,
Mystes Christiadum stabis ovilibus,
Tantò cæticolum clarior atris,
Quò sis Eusebies cultor alacrior.

Scriptit L. Mq;
PETRUS LAURBECCHIUS.

Peregrinie Dn. ELISÆ Hival.
Placuit supremo Numinis singula ele-
mentorum regna, certis beare divi-
tiis. Ætherea sphæra stellas habet ordi-
narias, spurias, lucidas, opacas, aureas,
argenteas, nebulosas, plumbeas, quæ si-
derum affectiones pulchre conveniunt
cum ridicula, quam cœlo affingunt, sim-
plicitate. Regio aërea, effluviis abundat
igneo-aqueo-terreis, quæ pro gradu
densitatis ac raritatis, mira exhibent
schemata, quæ fulminum jactus dissipat,
& in natura bonum ordinat, motus ven-
torum. Etiam globi terreni arida, tot
montibus compacta, tot vallibus cavata,
tot vestita silvis; luxurie metallorum,
plantarum copia, animalium abundantia,
mirandam faciem ostentat mortalibus.
At liquida Oceani, quid non alit insigne
& stupendum, taceo aquarum cursus
&

& undarum conflictus, taceo margaritarum spermata, taceo urbium semina, ipsam nomino piscium diversitatem, lubrici cum mollibus, peltati cum squameis, crustati cum testaceis, ex quorū palatia ornant, atque inter minores mediosque, cum vastissimum ceterum comitatu, circumambulet immāni corpore Pistrīx. Hæc illa miracula mundi! Hæc illa magnalia Dei! in quorum naturis, dotibus, lito & concordia explicanda, candida vestitas, seculum nostrum, & futura tempora deludabunt. Quo nomine laudamus ingenii tui præstantiam, quod in consignando Balænarum charactere, egregio scribendi modo procedas. Quemadmodum nulla eruditio est sine virtute, ita virtutum complementum est *Confessio*, quæ omnes ictus fortitudine, pravorum hominum dieteria & facetias, & ipsius diaboli furias, generosa mente docet contemnere, quam tibi hac vice vehementer commendat.

Tuus

DANIEL ACHRELIUS.

VIRO-JUVENI
Pereximio Præstantissimoque

DN. ELISÆO ELIÆ Hival/
Philosophiæ Candidato solertissimo,
amico veteri

Εξάσιχον ἀυλοχέδον :

IGnivomo invectionum currū super aurea cæli
Sidera Tisbiten clamat Elisa: Pater!
Care pater! linquīs? populūm qui linquīs
avitum?

Qui comitem linquīs, Currus Eqvesque,
tuum?

Ille tamen superos adiit munusque Propheta
Fastidicum in terris polliculumque locat.
Dignus Elisa suo iitulo dignusque Elijahus
Hic pater insignis, filius ille pius.

Quos Elisæo refers afflatos desuper aurae
Nomine Veridicos, Tuque paterque Tuus:
Si precor ipse & Elisa patre, delub entheus
ordor

Te cest, inde pater fit Eliasve Tibi!

Quod L. M.que dedit

AND. WANOCHIUS

Phil. pr. Prof. Ord.

IN Amplissimum Philosophiae
Campum disputaturus dum descendere cuperem, in primis non nihil de
convenienti materia mihi fuit deliberandum. quæ vel cum studiis hactenus
meis, vel alijs qualitatibus cum naturæ
cum forte cognomine meo, quadraret.
Cogitabundus facile tunc novi, quavis
Philosophiae partes, pro ut ritè recteque
tractentur suas habere laudes suaq; Eu-
comis. Summa felicitas est virtutum
tam moraliū quam ceterarum posse
ambire prudentiam. Insignis eī pru-
dentia est Politiam quandam nosse, consti-
tuere, beneque uti constituta. Et hoc
opus, hic labor est; obstacula quippe innu-
mera cuiuoris institutum boni intertur-
bant sapissimè. In Theoreticis Cælum,
quod totum terrarum orbem circumabit,
cum Circulis suis mirum in modum di-
positis, dum intueror, Tanti Corporis stru-
eturam artificiam, motumq; celerrimum
non possum non admirari; Solem Plane-
tarum efficacissimum, Lucam variabilem,

6 stellas corpore nitidissima possidet; omnia
santa sapientia, tanta concinnitate creata,
ut quævis suam mereantur laudem suamq;
contemplationem. Sic Terra impleta est
maximus Elephantu, Leonibus rugientibus,
murmurantibus Ursis, superbissimus Equus,
pigerrimis Bovibus, in silvisq; pratis pa-
bulum querentibus, sine numero. Ps. 50. 11.
In aëre volant aves non dum calculo quo-
dam vel accuratissimo recensite. Hac ob-
varias atq; vix adhuc omnes auditas sua-
vitatum voces, suo omnino non defraudan-
da sunt Encomio. Altissimi sed Oceani inco-
la, maris hospites rariissimi, cujus numerum
supputare nullus vel sapientissimus nisi fal-
lor hominu audebit, relictis ceteris in terra
q; aëre creatis, me nunc nunc vicerunt sūt
admiratorem suumq; aliqualem etiam hac
vice estimatorem. Quos inter, mole va-
stissimus CETUS figura horribilis, operatio-
ne admirabilis, mihi sese mari exeractum
quasi, sifili contemplandum. Cuius Phys-
icas proprietates q; operationes miras nostræ
erit Exercitii occasio planius pleniusq;
describere, eaq; enodare quæ ad illius tum ani-
ma ium corporis pertineant explicationem.

In difficulti & arduo negotio cum mibi per-
plurimi Autbores fuere subfatio, quos de-
prebendi hoc in studio versatissimos; quo-
rum vel sequtus methodum, vel propria
verba, vel integras sententias atq; periodos
induxi, parsem aliquam ipfis, aliquam &
mibi, sed nec audacter vendico. Quod
vero imagines Galia, in aliquibus hic in-
serui figuris, quas vel ex Aldrovando vel
Gesnero vel Olao Gotbo collegi, quod & in
operis illustrationem & legentium delecta-
tionem omnino factum est. Nec aliqua
levitate & fastus audacia hoc quidquid est
concinnavi, cum testis sit propria consci-
entia me hoc opus aggredi voluisse, ut
melius ingenium exercerem, & vires
eius in tam abstrusis & reconditis rerum
naturalium rebus, tentarem, quid vale-
ant quid vs ferre recusent. Quemadmo-
dum enim Cognomen meum: Swall quo
charissimi vñ c̄r à yios mei parentis exem-
pto, uxor, audiat idem ac Balana, vel de-
ductum quasi sic ex CETO hoc vastissimo, sic
& me, cui rationem cognominis mei igno-
rasse nefas est, in sui admirationem pariter
ac contemplationem adduxit eog; pellexit,
ut nonnulla de seipso scripta publici ex-
minis loco, lectoris communicarem. Deum
animitus precor: ne prosperum largiatur
eventus.

CAP.

CAP. PRIMUM

CETI nominis impositio. Adam nomenclator primus. Contra sententes breviter refutantur. Locus in quo Cetorum congregatio & eorundem nominis impositio facta est. An Paradisus? Ad Paradisum quomodo Ceti inusitatae & immannis illa magnitudinis Beluae convenire poterant? Aliquot sententiae afferuntur. Maxime probabilis retinetur. An similitudo aliqua inter nomina terrestrium, volatilium & aquatilium? Dei sicut omnipotentiae & sapientiae nihil impossibile, in primo isto convenit, vestissimum quoque Cetum sine ceterorum damno adfuisse non dubitamus.

Exquisitam rerum cognitionem nihil magis efficere obscuram quam inutiles de nominibus disputationes olim existimabat Naturalium investigator Rondelerius : a Quippe que permultos vel exquisitissimos viros in variis induxerunt errores, quos cum posse & ipsi non deprehenderent, quod majoribus nimis addicti essent, illos erroris insimulare nefas esse ducerent, eandem quam ab aliis acceperant occasionem, careris prebuerunt. Hinc Medicorum Princeps Galenus non immerito optabat, res posse sine nominum explicacione tandi & examinari, tunc sophistis & naturâ consentiosis, de amplissimis nominibus disserandi eriperetur occasio. Supervacuum quoq; videbatur per celebri satis septentrionalium rerum Scriptori in libro quem scripscat de piscibus, de nominum appellatione, ut quis molestias sibi creet. *Habet enim Oceanus ubiq; locorum adeò multiplices piscium species, in figura, quantitate & qualitate, ab aliis puta terrestribus distinctas, ut delectabilius effet uti eorum sapore quam altercari de nominum appellatione.*

a. lib. 1.

b. cap. 1.

c. cap. 10.

d. pag. 7.

e. mino

f. mino

g. mino

h. mino

i. mino

j. mino

k. mino

l. mino

m. mino

n. mino

o. mino

p. mino

q. mino

r. mino

s. mino

t. mino

u. mino

v. mino

w. mino

x. mino

y. mino

z. mino

d. Hist.
Anim. in
Præfatio
ne circa
sinem.

mina brutorum, speciesq; externas novisse
parum est, imperiorum habitum fuit
detineri in minoribus, formas vero ea-
ramq; virtutes & operationes tenere per-
magni momenti res est. Et forte credo
hinc est, quod in historia animalium no-
menclaturas saepius omiserit Franzius. d.
Proinde & mihi nulla cura foret de no-
minis inquisitione circa scripti hujus ra-
tionem operose aliquid laborare, nisi re-
ceptus in plerisque universitatibus erudi-
tis mos, legis propemodum vim induisset.
Conjunxerunt nulla non cum utilitate
doctiores, in scriptis quæ evulgare con-
sueverunt, vocum ac rerum explicatio-
nem. Quia eam multum facere ad cu-
jusvis rei enodationem, non ignorarunt.
Quemadmodum convenit non tantum
scire τὸ ὄν, sed & τὸ δίον ut quondam
dixit Bockhartus in Præfatione ad opus
e, pag. 2. suum Zoologico Biblicum. e. Et licet
quis de Afino, Leone & Camelo exactè
noverit discurrere, pro vero tamen do-
cto is non potest haberi quamdiu ratio
nominis illum latet. Impositio autem
Nominum & ratio quam observaverat in
ea Adamus, cum sit egregium antiquita-
tis monumentum, de ea hic in primis age-
re animus est. In vastissimo igitur Oce-
ano

11

anno Cœtus, quem cum ratione dignitatis,
tum antiquitatis, meritò p̄fclium voco
principem, quemque jam bonorum dis-
quisitioni submittendum duxi, ne un-
dis (ut ita dicam) destitutus, incertis
divagetur passibus, certis cum, Aca-
demico ritu, inclusum retibus, tenui licet
fīlo & hoc qualicunque modō describe-
re juvabit. Ut & sic felicius cūm vastif-
sima Belua contingat progredi, & clari-
us elucescat *Quis* qualisve sit immanis
hic rāræq; magnitudinis pīscis.

§. II. Si lis umquam ac discordia a-
llias fuerat inter doctiores, ansam omni-
nō non obscuram ad disceptandum p̄rä-
bet prima illa & admiranda nominum
impositio. *Quis* videlicet *Nomenclator*,
quā ratione qvāve methodo ius usus fuerat,
quo tempore, quibus animalibus nomi-
nis impositio facta est, *terrestribus ne-*
an aquatilibus? De hujus infallibili ve-
ritate ut varii sunt *Authores*; ita variae
reperiuntur sententiae. Universis Cœli
volatilibus & omnibus agri bestiis no-
men imposuisse Adamum facile conveni-
unt. *Iis* namq; ad primum hominem de-
ductis, ut videret quid vocaret ea, u-
numquodq; nomine suo naturæ ac pro-
prietati non disconveniente, animal ap-
pella-

13 pellavis. Quemadmodum id in sacris li-
f. Gen. c. teris f. vel quivis cognoscere potest. De
z. v. 19. Neptuni verò vel Æquoris hospitibus, de
Oceani ac maris incolis longè aliam a-
pud quosdam reperio rationem. Illos
nempè in tam cèlebri conventu ab Ada-
mo nomina sua non fuisse nactos, quo-
niā in diverso degunt Elemento, extra
quod ne vivere quidem possunt, ut alias
docet rerum magistra experientia. Il-
quam abiit sententiam Bockhartus. g.

g. l. I. c. 9 afferens: *Omnia animantium genera cre-
de nomi-
nibus a. dimus ad Adamum fuisse adducta, si duo
animalib⁹ solum excipias bigenera scilicet & merc⁹ a-
ab Adas *quatica*. Ad confirmandam hanc suam
opinionem, adducit in sequentibus hanc
rationem: *Merc⁹ aquatica non potuisse
Adamum convenire, quia degunt in di-
verso Elemento. Amphibii en. utranque,
fibris, Phocis, Crochodilis, hippopotamis
liberum fuit ex aquis exceedere, ut tam
solenni interessent concilio.* Schottus
mirabilis mirabilem scrutator, suam
de hac re prodit Epichrisin, paulo gene-
ralius existimans locum in Genesi cita-
tum posse explicari; ita ut vocabulum eo-
nnis seu universus sese extendat non so-
lum ad terrestria & volatilia sed & a-
quarilia animalia. Quod facile colligi
potest*

potest ex ipsius verbis infra citatis. h. I- 13
pse Deus ut rerum aliarum ita cunctorum h. lib. 74
quog_z animalium cognitionem perfectam de mira-
Protoplasto inspiraverat. Hujus divine bilibus
Philosophia ut periculum ficeret discipu- anim. in
lus adduxit ad eum cuncta, qua condide- genere.
rat non longe antē, animantia puta &
terrestria & aquatilia, ut videret quid
vocare eā, vidit & juxta uniuscujusque
naturam ac proprietates ipsi perspectissi-
mas, nomina imposuit. En Adami sa-
pientiam atq_z scientiam qui singulorum
animantium naturas novit, euque con-
grua indidit nomina. Huic opinioni ad-
haret quoque Olaus Magnus: i. In con-
templatione inquiens Naturae nihil po-
test esse supervacaneum nihilq_z incredi-
bile conceditur intelligendum, ut uni- psit.
cuiq_z existimatio sua salva sit, quando
conformioribus causis & meionibus ap-
probata fuerit atque rerum experientia
corrobodata. Cum Isidorō tamen ani-
madverteendum est quod bestiis ac volati-
libus, prius tanquam anteavis nomina
imposita sint quam aquatilibus. Con-
jungit hic prænominatus Author terre-
stria cum Aquatilibus, quasi nomine
sua æque ac terrestria & volatilia ab
Adamo acceperant. Tot inter Autho-
rum

14 rum diversas opiniones, tot inter Philosophorum varias sententias quid de Ceterorum Nomine ejusque prima impositione statuendum, non facile liquet. Suus tamen cuique cum non est derogandus honos, nec ulli collabefactanda existimatio, salvum relinquo bonorum hac in controversia judicium, posteriorem, quasi probabilem agnoscens opinionem.

Adamum primum nostrum Parentem. Piscibus ac cæteris animantibus prima imposuisse nomina, non est Sacrae S. neque rationi humanæ contrarium. Mo-
sen quippè cum ipsi sermo est de cunctis animantibus, usum maximè fuisse universalibus istis particulis: *omnia, cuncta, universa*, eumque hanc ob rationem ex solenni conventu animalium, aquatilia neutquam exclusisse, nullus nisi insanus valdè ac stupidus non videt; enumera-
rat n. citato in loco *reptilia*. Sub cu-
jus, sine dubio, consideratione intelli-

k. l. vid. git cuncta in aquis degentia. k. Nec a-
Lév. c. 11 liud intendit Hebræum: l. his in locis
v. 9. 10. & 26. citatum: Consentunt hic interpretes per
l. Gen. I. illam vocem nihil aliud intelligi quam
v. 20. & piscem esse Animal repens in aquis. Ex-
21. inde est quod pisces dicantur νύχται &c.
m. Sap. m. Maximè hoc congruum videtur cum
19 v. 8. aper-

apertissimis scripturæ dictis. n. collatis 15
cum aliis quibusdam viris egregiè do- n Ps. 69.
ctis. o. v. 36. Ps.

§. III. Porro Adamus pescibus nomi- 104. v. 25
na si non imposuisset, quomodo Deus o. con-
subjecisset eos potestati hominis? quod fer Amb.
tamen aperte Altissimum Numen in per. lib. 5. c. 1.
petuam subjectionis notam fecisse, ver-
ba ad Protoplastos dicta facile evincunt.

p. Dominamini in Pisces maris etc. ea p. Gen. r.
dēm quoque subjectio animalium nec fu- v. 28.
isset Noacho & ejus à Cataclysmo ser-
vatis filiis à verbo ad verbum repetita.

q. Neque Spiritus Sancti instinctu in q. Gen. 9.
gloriam Dei eandem quoque repeteret v. 2.

Psalmista. r. Apostolus Jacobus non si- r. Ps. 8.
ne causa aquatilium fecit mentionem. s. v. 17.
Evidens fatis ac probabile videtur Ada- l. c. 3. v. 47

mo non fuisse concessum in Pisces do- 01800
minium, nisi antea eos per providenti- 1. 200
am Divinam ad se deductos probè per- 01800
spexisset nominaq; ipsis imposuisset con- 01800
grua. Fateor equidem revera aquatilia 01800
in isto degere Elemento, ex quo sine vi- 01800
tæ dirscimine extrahi non possunt; Ele- 01800
menti tamen diversitas non tollit omni- 01800
potentiam Divinam. Num Deo quid- e Luc. 5.
quam impossibile? Ipsius est facere quod- 37. Conf.
cumq; vult in caelo in terra in mari. t. Ps. 114.
Ipsius It. Ps. 136

Ipfius nutu ac manu omnipotenti Pisces omnes ad Adamum congregari nomina acceperunt. Sicut nec valet quod cum aquatilia in aquis suum habeant cursum, suamque & ibi agant vitam, cum hominibus ergo minus habent commercii, quam ut vel in initio fese suamq; servitutem ac subjectionem in quodam cursu confiteri possent; verum enim vero cum de omnipotentia Altissimi nobis res est, quam vel quodcunque inventum argumentum vix destruere potest, res nobis clarior evadit ac evidentior.

Hinc factum quod homines in hunc diem & ad consummationem seculi & potestasem habeant super pisces maris, volatilia cœli & agri bestias, u

Quæ sicut & cætera bruta in hoc solenni conventu subjectionem confessa, iubentes hominem agnoverunt Dominum atque rectorem, in cuius utilitatem vel minimum creatum est in terra insectum. Frustraneum alias esset studium à Deo concessum pescatoribus, frustraneus elus, frustranea

*x Levit. manducatio. Cum ramen mundos in le-
11. v. 9. 10 ge pisces Deus Iudeis concessit & Aposto-*

*Matt. 17. los mandavit retia in altum maris conji-
v. 27. cere. x. Sed quod absolutum jam ac*

*Joh. 21, tum non sortiuntur dominium in illos
v. 6. morta-*

mortales, deplorandus Adami lapsus in
causa est. Aliqualem tñ. scintillulam
domini esse residuam testantur variae
piscationes; norunt & illi, cuius benefi-
cio & maximus capisoleat *Cetus* ut in se-
quentibus patebit. Simili modo refu-
tanda est Lucretii ficta instantia; Qui
quemadmodum non sine causa fuerat E-
picurus de grege *Pororum*; Ita inani
quādām audaciā nec erubuit contendere
homini uni impossibile esse rebus omni-
bus nomina imponere: Rationem sub-
jungens, hominem non posse alios in as-
sensum trahere, eoq; suis adigere fictis
ut istas à se compositas voces magno la-
bore addiscerent', iis certè fuisset libe-
rum, idem sibi jus arrogare ut hæc pro-
lixius indigitat *Bockhartus* y. In majo-
rem hujus rei evidentiam ipsius Lucretii
verba Latinè recitasse placet:

*Proinde putare aliquem tum nomina di-
stribuisse
Rebus, & inde homines didicisse vocabula
prima
Desipere eß: Nam cur hic posset cuncta no-
tare
Vocibus & variis sonitus emittere lingue,
Tempore eodem alijs facere id non quisse
putantur?*

18 Præterea si non alij quod vocibas us
Inter se fuerunt, unde incita notities us
Utilitatis? Et unde datus est huic prima
potestas?

Quid veller facere ut scirent animosq; vi-
derent?

Cogere item plures unus vultus, domare
Non poterat, rerum & perdiscere nomina
vellent,

Nec ratione docere ulla suadere q; surdus,
Quid si opus factio: faciles nego: enim pare-
rentur,

Nec ratione ulla sibi ferrent amplius aureis
Vocis inauditos sonitus obtundere frustis.

Facilis ad nugas has est responsio, cum
nobis jam est sermo de Deo, cuius sapi-
entiam nullus mensurare potest, ut &
de Adamo, cui insita erat cognitio Ani-
malium, quæ nomen cuicunq; distribu-
it creaturæ sibi ac naturæ suæ conveniens.

§. IV. Modo hactenus ac ratione in-
vestigatis, quam & in convocatione pi-
scium sequutus extraordinariam Altissi-
mus, quamq; servaverat in Nominum-
impositione Nomenclator Adamus, sibi
scilicet connatam ac à Deo inspiratam.
Consequens est ut ad locum in quo vel
ad quem tanta Baleuatum alierumque
piscium species sit congregata, me accin-
gam.

gam. Ejus rei mentionem quidem fecit 19
Moses cum loquitur, *Deum in Paradi-* Gen. 2.8.
sum a se formatum Adamum introdu-
xisse. Ubi etiam credimus volatilia cœli
congregata nomina sua sortita. Pisces
autem ut *Ceti* & cæteri degentes in Ele-
mento aqueo & ob magnitudinem va-
stum nocti Occanum, in eo ut aptius me-
liusq; cum luderent, cum vastissima sua
corpora moverent, si ex aqua in terram
Paradisi extracti dicerentur, ut Adamus
isto in loco congruas ipsis appellations
imponeret, iniquum mere & maximè
absurdum foret. Alium sed locum in i-
pso tamen Paradiso constitutum inquire-
mus Sacræ Scripturæ congruentem: Ex
Eden (Mosis verba sunt) egrediebatur
ad irrigandum Paradisum in Mesopota-
mia situm vastissimus fluvius in quatvor
brachia divisus. z. Eden namq; erat z Gen. 2.
regio in Mesopotamiā extra Paradisum v. 10.
sita. a. Fluvium vero istum maximum a. Pruchs
quem Sacra S. adpellat sveclico idiomate nerus in
Ström quod concernit, sine dubio il- Genesin,
lum fuisse maxime memorabilem totius b. vid. es
Asia constabit: b. Quem cum quatvor undem
ex ipso profluentibus Brachiis, alveos ef- Pruchn.
ficientibus non minimos, si examinemus in Gen.
penitusque perpendamus, facile quod in

20 tendimus evincere potest, unum nempe ex
iis fuisse per cuius ostium Balenes cæte-
rorumq; miræ magnitudinis piscium spe-
cies ad Adamum in Paradisum fuisse per-
ductas concludimus.

e Gen. 2. 6. V. In Exemplum nobis sese siste
v. ii. inclitus iste in textu Biblico dictus Pison
c. Quem permulti ex antiquis putarunt
fuisse ingentem in India Gangem? quod
num verum sit, adhuc sub judice lis est.
Nos autem Gangem si ponamus, vel ad
minimum hunc Celeberrimum fluvium
saltem fuisse imaginemur, cuius per la-
tissima in mare Indicum ora, Cetum è
Mari exisse ut conspectui sese præberet
sapienti Nomenclatori. Tantus profecto
is est fluvius, ipsius puto alveum, tan-
tos habet in mare exitus, tantumq; illic
paudit ostium, quantum vel ingentes et-
iam oneratas naves, ne dicam Cetos per-
grandes, capere potest. Influunt nam-
que in eum præter innumeros parvos,
etiam ingentes & vastissimi fluvii alii,
d Athlas omnes ut existimant Geographi d. na-
maj: in vigabiles. Quorum aquarum ingenti
in sua inundatione conficit octo miliaria in la-
hydros graphi. titudine, in altitudine nusquam minus
p. 1332. viginti passibus. Ubi vero in Golfo di
Plin. lib. bengala (id mari nomen est) maximo
6. c. 136 sese

sese cum aquarum strepitu exonerat, ibi 21
& latius & altius suas effundit undas.

§. VI. *Gibon* autem, quod opinione Gen. 2.
quorundam est flumen notissimum istud in v. 13.
Ægypto puta Nilum quod cencernit, con-
veniunt quotquot de ipso suas edidere sen-
tentias; tantæ hoc esse & latitudinis & al-
titudinis, ut patentissima aquarum inun-
datione, quam facit ubique admirabilem,
totam quam præterfluit terram instar va-
stissimi maris reddat ac conficiat. Tanitæ
adhæc amplitudinis est, ut cum nondum
uno aquarū cursu mare pertingat, leptem
ex sese præter primariū, & jam alios faciat
in mare mediterraneum exitus, *Canopi-*
cum scil. *Balbitinum*, *Sebenniticū*, *Pbach-*
niticum, *Taniticuna* & *Pelufiacum* e. o- e. Plin.
mnes non tantum longā navigatione sed hist. Nat.
& fluxu aquarum memorabiles. Quorum l c. 5. 104
portuum si rectè metimur altitudinem o- vid. citas
mniaque in latitudine requisita probè ob- tū Max:
servamus statuere spero licebit, facilem tem,
per unum tantorum fluviorum ostium ex
mediterraneo fuisse *Cetis* ad protoplastum
in Paradisum exitum.

§. VII. Qvin & inclytns in Mesopo-
tamia *Tigris*, hunc enim fuisse *Hydekel* Gen. 2.
volunt, si saltēm poneretur per ejus in v. 14°
Euphratem ac inde in Persicum mare no-

22 tissimum exitum, Deum convocasse ingentes illos maris incolas ad Adamum, credibile certè foret, nec quis negaret, mediante tantæ altitudinis fluvio, congregatio Cetorum quin posset fieri. Tigris quippe in
Athlas Euphratēm ora f. milliaribus sex latitudinem, & viginti profunditatem passibus absolvit. Incredibile neutquam esset, si alias altissimo placuissest, quod tanta omnino altitudo tantaq; latitudo vel maximæ molis non caperet Beluam. Verum quamquā tot tantorum fluminum curiosa enumeratio non videatur pertinere, nec quidquā facere ad materiæ hujus tractationem; horum tamen fluviorum cum altitudo cum latitudo inducta est, ut ejus beneficio quisq; intelligat, quod deduci possent ad solennem conventum marinæ beluae. In quo nomina se accepisse vel minimus in aquis piscis meritò potest gloriari. Et licet post diluvium universale, hæc in Sacris enumerata flumina de qualitate quam prius habuerant non nihil amiserint, omnem tñ. de Nominum impositione beluis factam marinis, quorundam inanem dubitationem tollit aliqualis hæcce flumen descriptio. Ergo mediante bus bisee fluvii paulo ante recentes Cetus quog; piscium vastissimus se sibi erat Adamo? Posito sed non conceclo.

Limi-

Limitando enim, statuimus hoc: Si Deo sic 23
placuisset, potuisset per hos fluviorum ri-
ctus, Cetos convocare, quos paulo antè
creaverat; cum istorum fluminum, secun-
dum quorundam opinionem in literis sa-
cris sit mentio. Flumina sed hæcce num
Nilus in Ægypto, *Ganges* in India revera
fuerint de quibus loquitur *Moses*? lubens
relinquo aliis me Sapientioribus. Move-
bo saltē ex occasione infallibilem Pruch-
neri sententiam ; optimè enim is con-
cludit neq; *Gangem*, neq; *Nilum* ori-
ginem debere capitali isti fluvio ex E-
den profluentī. Hujus namque origo re-
peritur in *Africa*, alterius verò cernitur
in India. Multa milliaria, ut opinor,
locus iste Africanus originem Nili effi-
ciens distat à Mesopotamia, in qua Para-
disum fuisse constat. Quis insuper non
norit Gangem traxisse originem dissitis
in terris longè à Mesopotamia ; ita ut ab-
surdum esset, hæc flumina enumerasse in-
ter illa quæ egrediebantur ex *Eden* ad iug-
andum paradisum. Quod ut ut est, suf-
ficit tamen nostram assertionem ex solo
Euphrate probasse, quem cum Pruchnero
& aliis existimofuisse fluviū istum ex *Eden*
egressum habentem. Hic est iste in sacris
fluvius quatvor alveos efficiens. Nullum

24 namque est dubium, qvin memorabilis hic
fluvius ex Armenia majori per Persiam in
Mare non minima cum aquarum altitu-
dine irrumpens, commodum Balænis ad
Adamum præbuit exitum. Euphratis e-
nem ostium duodecim miliaribus latitudi-
nem, triginta vero passibus & quod exce-
f. Atblas
& Plin.
Ptoles.
meus in
locis de
Euphras
te,
dit altitudinem absolvit. f. Hinc facilis
est conjectura etiam grandissimos Cetos fa-
cilimo potuisse negotio solenni isti anima-
lium concursui interesse, mediante hoc
vastissimo saltu fluvio. Hinc nullum
aquatile animal, in mare petiisset regres-
sum, quod genuinum est grandioribus ha-
bitaculum, an equam ab Adamo uniuscu-
jusque cognita specie nomen sibi conve-
niens accepisset, quale vel lingua Nomen-
clatori indita Hebreâ, vel scientia ipsi à
Deo impressâ, cuivis animali aptum ju-
dicavit.

§. VIII. Quoniam præterea aquatiliū &
congregatio & nominis impositio non in
ipso momento, nec eodem tempore, quo
terrestria sua sortita fuerunt nomina fa-
cta est; iis sed demissis, instituit Deus con-
cursum aquatilium, ut in terrestrium si-
militudinem, accuratâ omnium contem-
platione Adamus nomina distribueret.
Quemadmodum alia piscium species Equi,
aliam

alia Bœvis, alia vituli, porci alia nomen sor-
 tita fuit, cum inter aquatilia & terrestria
 animalia elegans reperitur cū cognatio, tū
 similitudo, quæ contemplatori non mini-
 mo fuit auxilio in nominādis Balænis aliis-
 q; majoris formæ piscibus. *Aves* qvippè (ut g. Gen.
 veritatem melius ostendamus) eodem die *E* le v. 20,
 eadem ex cum piscibus materia sunt produ-
 cta. g. Eodem quoque *E* quidem fermè bi-
 ac illæ incedunt modo : *Quod volatus est*
avibus, id natatus est piscibus, quod in his
sunt plumæ, id in illis sunt squame, quod
in his sunt penne id in illis sunt pinnae. h h Kirch.
 Nec minus cum agri bestiis habent aqua-
 tica adfinitatis ac similitudinis ; Quod
 præter quotidianam experientiam per-
 multi testantur animalium scriptores. i. i. Gesnes
 Cetis itaque & aliis istius generis piscibus, maierus
 dum primum terrestrium ac volatilium in Zool.
 genus sibi habebat cognitum Adamus log. lib. 5
 vel ex propria specie, vel convenienti na- §. 3.
 turæ ductu vel æquali fermè morum si-
 mul ac colorum aspectu, nomina cuiq;
 congruentia distribuit. *Similitudines*, i. Gesnes
 ut Ranis, Vitulis, Leonibus marinis, mori-
 bus, ut Canibus, Lupis, Vulpibus, eo quod
 improba voracitate aliquos vel devorant
 vel prosequuntur. *Colore* ut Umbris au-
 tatis, Aureis vellis. *Varietate* ut Trutis,
 drovan-
 dus. Ron-
 deletius,

26 Boctibus. *Figura ut Orchis, Rotis, Serris.*
Sexu ut Musculo, eo quod sic ipsius Balænæ masculus cuiusq; coitu & producit
& lactat fœtum, quemadmodum id te-

k in His. statut Olaus Magnus. k
de pisci- g. IX. Sin verò quinam reperiāntur,
bus & ut solet, dicentes: Quomodo tam mul-
Præf. tæ tamque innumeræ pilcium species in
unum ac certum locum deduci possent,

An ventus & vehemens in mari tempe-
stas? An Angeli jussu ac mandato al-
tissimi? An arcanus Dei impulsus effecit
tam solennem conventum? Sciat tam
superfluas movens quæstiones, Deo, cui
in creaturas absolutum est imperium,
nullam deesse rationem, qva vastissimas
maris Beluas pro luctu ac arbitrio com-
pellere potuisset, etiam quocumque pla-
cuisset. Annon is, cuius nuru inely-
eus in Ægypto Nilus ranas in omnes

; Exod. Ægypti terram evomuit? I. Annon is,
3 v. 3. 4. cuius imperio ad Elisei verbum duo è fili-
& seq. ua prodeentes mira voracitatis urfi qua-
draginta duos Bethelemitrum pueros pro-
m 2. Reg. pberam illudentes irruperunt? in Annon
2. v. 23. is, cuius arbitrio bina terrestrium ac vo-
& 24. latilum species, instance horribili Di-
n. Gen. 6. luvio in Noe arcam confuxerunt. II. An-
7. 2. 3. non is qui moveat mare & abyssum, qui

germinos posuit aquæ, ultra quos pro- 27
gredi nequit? o Qui Leviathanum seu o Job.
Cetum fecerat, ut in aquis Iuderet? p 26. v. 10.
Is quoque in aqua viventibus inspirare p Ps. 104.
id potest, ut cum res ita postulat in cer- v. 9. & 26.
tum confluant locum, tanquam à mo-
deratore ac Domino peremptoriè citata
ac convocata. Sicut nec valet si quis
vellet hunc in modum instare: Ceti in-
gentis corporis Beluæ, & pisces alias
miræ voracitatis in tanto tantorum a-
quatilium concursu, cæteros formæ mi-
noris facile absorberent, cum tanta i-
psis creata gula est, tantus rictus, tantusq;
etiam latissimus hiatus, ut vel ingentia
possint devorare corpora. In convoca-
tione verò cætorum animalium, minu-
ta illa animalecula pro leonis rugientis,
ursi murmurantis &c. miræ voracitatis
bestiarum gulæ, quis conservavit? Quis
accipitris inter aves velocissimas impedi-
vit ungulas, quibus cæteris non minimo
solet esse detrimento? Quis in Arca Noæ
obturavit animalibus os voracitati dedi-
tis, ut leo cum bove, ursus cum vitu-
lo, lupus cum agno, aquila cum tur-
ture, accipiter cum gallina, falco cum
columba, pacificam inter se degerent vi-
tam? Quis Danielem ē spelunca Leonum

qui-

28 quibus in escam fuerat projectus mirum
q Dan.6. in modum liberavit? q. *Qui denique vi-*
v. 12. & vos in ardenti formace incolumes igni
seq.
r Item
c. 3. v. 194
& seq. *vehementissimo eripuit?* Sine omni du-
bio & is omnibus maris incolis, brachio
suo extento in suum cuique attributum
locum, liberum ex hoc oecumenico con-
ventu, transitum concessit ac redditum.

CAPUT II.

Quā lingua usus Adamus animalibus no-
mīna impositurus? Hebreum Le-
viathan & Thannim. Variae ac-
ceptiones introducuntur. *Vocis κῆρυξ*
enodatio. H̄val & H̄valfist unde?
Subjunguntur vocis ejusdem ultioris
acceptiones.

§. I.

Enucleatum uti spero hactenus est
primum nostrum parentem Adamum,
nomen Cetis imposuisse, sicuti nostro de-
inceps officio nec alienum esse arbitror
à nominis impositione digredi ad ejus-
dem explicationem, dummodò genui-
num enodaturi sensum veram semper
resinesamus sententiam. Quemadmodum
enim mihi facile conceditur linguam
hebræ-

hebræam protoplastis fuisse & ab initio primam; sic eadem Adamum in impositione nominum usum fuisse nullus ibit inficias. Ex illa etenim septuaginta post confusionem linguarum species, tanquam omnium fonte emanarunt. Sed Græca & Latina quoad eminentiæ gradum cæteris sunt præstantissimæ, ideoque primariæ, universales & toti orbi notæ. vide celeberrimi nostri Theologi primarii Dn. D. Enevaldi Svenonii *Gymnasii capienda rationis humanae Exercitat.* s. §. 3. Ita quoq; vocis hujus derivationem quam non sine fructu plurimi prætermittere solent ex tribus istis Hebræis, Græcis & latinis fontibus necessariò deducendam putavi.

§. II. Operæ pretium at in primis ob servasse duplēm fuisse Hebræis antiquis Ceterum adpellationem in usu atque in sacris scripturis ubiq; obviam, *Leviathan* & *Thannim*. *Leviathan* vel *Livia-*
a. Job. 41
v. 15, aliis
40.2. Ps.
lectionem anguum,
104.26.
b. Grego
rius Gres-
gorii in Lexicou
b. & eandem radicem *Lavab* assumit
sancto
Fran. pag. 176.

30 Franzius. c. Sicut ab hac opinione non
e. p. 663. longè digressus est Gesnerus. d. Atque
d. Hist. Buchnerus, cujus verba hæc sunt: e. Quo
Anim. l. iv. de Ce. in loco, puta Psal. 104. 26. absq; dubio
tis in ge. respicitur ad illam consuetudinem navi-
e. Hist. a: gantium, qui conspectis Cetis coguntur &
nim. part solent proicere in mare vacua vasa: in-
31 c. 2. terim enim dum ludunt Ceti cum vacuis
vatis Nautæ sibi fuga consulunt: Dici-
tur igitur Deus formasse Draconem maris
ad ludendum, ut quasi maria imperium te-
neat & in eo seu in regno suo ludat, cate-
ros pisces venetur, seipsum securè agit et
spolvet. vid. Fig. N. 1. Than autem in
f. Ps. 74. plurali thannim, thanninim f. est ser-
13. & Ps. pens, Draco, Cetus, quia Balæna, re-
148. 7. gina super omnes feras multis aliis co-
mitata incedit, ut plurimi de Cetis scri-
ptores cum Aldrovando egregie decla-
rant. Plura qui cupit D. D. Doct; Theolo-
gorum adeat commentarios in hæc loca,
g. c. 27. 1. item in Esaiam, g. qui vastissimæ huic Be-
luæ Draconem infernalem assimilat. con-
fer Apoc. 12. 7.

g. III. Tot enim & diversæ sunt ferè
sententiae, quot Authores qui hac de re
scriperunt: Beza per Leviathan aut Cro-
codilum, aut Draconem quendam pro-
prie sic dictum intelligit. Alii nihil nisi

Dœmo-

Dæmonem hic indigitari credunt, h. 31
Kimbio maximus eit & propriè dictus h. Kirch.
serpens Navibus infestus. i. Sicut ferè maierus
idem apud alios legitur: *Leviathan* fu- c. 2. §. 11.
eturum illud Epulum, quod Deus præpa- i. Oleari,
rabit illis, qui optime sanctissimeque in us pag.
terrâ vixerunt. k. Nam sicut singunt 392. Mas-
Judæi Behemoth. l. esse Bovem cuius na, Ben.
corpus septem millaria æquet, collum Israel de
unum & caput unum, & hunc ajunt resurrec-
mactatum iri in resurrectione ultima ut tions
justis paretur convivium; sic quia pisces mortuo-
carnibus solent adjungi, Balænam tunc rum in l.
quoque esse exdorsuandam, ut verbis u- k. Talm.
tar Gregorii Franci in lexico sancto, di- Judæor.,
ctoque loco: sed mittimus fabularum part. I. c.
conciinatores, scripturis male ac pre- 16. p. 40.
pudiose abutentes, quos eleganter Ele- I. Job. 40.
gantissimus Buxtorphius in Synagogas sua
Judaica refutat: etiam Kirchmajerus in
loco supra citato. Cum senioribus vero
Kirchmajero puta & Gesnero aliisq; per
Leviathan atque *Tbanninim* id propriè
existimo intelligendum quod plano sim-
plicique stylo ei in Codice sacro attribu-
itur, quodque Ceto hac in reconvenire
poret, sive id concernat genuinum sen-
sum, vel immensam ipsius vastitatem,
vel immanem ejus feritatem, vel con-
versa-

versationis eum homine impossibilitatem,
vel occisionis extremam difficultatem.

§. IV. Nomen quo pisces hunc insinuare solent Græci interpres pro varia à variis acceptione, varium atque varium apud Authores esse cognovi. Est & enim κῆτος κῆτη vocabulum commune omnibus piscibus grandiori forma conspicuis, sive illi vivum pariunt animal, sive qui ova ponunt, ex quibus deinde nascitur pisces, modò in prægrandis magnitudinis speciem pervenerit. Hi licet non habent instrumenta genitalia penem puta & mammas & gignant ova, qvorum beneficio prolem emittunt, ob ingentem tamen, quægaudent, & magnitudinem & voracitatem appellantur Ceti vel Cetacei pisces. Sicut & hoc optimè noverat suo tempore Homerus, cujus si recte memini hic quoque versus est:

Δελφῖνας τὲ κύρας τὲ κηδὲ ἐπόλεμαιζον
----- έλησι κῆτος.

¶ Cap. I. Sic etiam Magnus ille Aldrovandus k.
de Cetis ex Plauto inducit *Cetum* intelligi in ge-
nere pro Trygone, Schombro & inter-
nere, nere pro molli caseo debere; Hic potius
peculiarem aliquem pisces magnum ac
potissimum Tyrrhenum intellexerit Plautus,
quam *Cetum* aliquem propriè dictum.

In spe-

In specie accipi solet hoc vocabulum
κῆτος καὶ ἔχοχη quando Cetus sumi-
tur pro Balæna & Pristi & vice versa, Al-
drovandus ut id docet loco citato.

33

§. V. Aliqvando verò sumitur Cetus
pro omnibus illis solum piscibus qui gau-
dent pulmone, collo, arteria, renibus,
vesica, pene, mammis aliisq; membris
cum terrestribus communibus, quibus
omnes propriè dicti pisces carent. Et hæc
strictior est acceptio Cetorum. l. Unde i Schots
species sex Cetorum constitui possent, ^{tus l. 10.}
quemadmodum tot numerat Franzius. m ^{cap. 10.}
Quarum *Balæna*, *Pristis* seu *Orca* & *Phy-* ^{p. 1276.}
seter sunt voracissimæ, *Delphinus* autem ^{m vid.} Hist. A.
Phocæna & *phoca* tanquam minoris ^{nim. lib.}
rapacitatis aequæ vastitatis sunt. de Cetis
Aldrovandus præter has enumeratas Sex ^{cap. 3.}
species etiam annumerat Scholopen- ^{Phys.}
dram. n Ex his piscium & Cetorum no- ^{Goth.} 1.6. c. 22.
minibus à Græco petitis suam sine dubio ^{n lib. 1.}
fortiti sunt appellationem, quâ jam, ubi ^{cap. 9.}
videntur, gaudent Cetorum omnes species.
Sicut à κῆτος *Cetus*, à Φάλαινα *Ba-*
læna; vocabula equidem hæc sunt Græca
sed latinitate donata. à latino etiam vo-
cabulo *Balæna* descendere videntur Hi-
spanicum *Valena*, Anglicum *Vubale*, Ger-
manicum *Wal* & nostrum *Sæticum* *Hval*.

C

&

34 & *H*walifisē vel *Wal* & *Walfisē* / si quidem aspiratio multis adhæc ignota, plerisque inusitata aut suspecta fuit ; ut nihil dicam de abuso eorum qui nullum verbum fere scribere possunt, si non *h* nostrum aut in medio aut in fine interponant vel addant, quem errorem, nisi fallor, præter alios corrigere conat⁹ Bibliothecarius noster, fautor meus honorandus *Dn. Gabriel Wallenius* in Grammaticâ nuper edita hic Aboæ.

§. VI. Deductionem nominis variæ solent apud Authores subsequi ejusdem significations. Ego eandem seqvutus consuetudinem vocis hujus varias acceptiones ubique tam apud sacrarum scripturarum quam profanarum rerum scriptores obvias in superioribus dedi ; id saltem nunc addo : Cetarios fines dici ubi capiuntur Cete : Cetaria appellantur loca juxta mare in quibus Thynni aliique majoris formæ pisces capiuntur exsiccantur juxtaq; sale mercuriali conduntur. Sin alias verbis Plinii in lib. 31. fides aliqua sit habenda. Alias *montes*, *flumina*, *Populus* è denominatione gaudere deprehenduntur.

o. Plin. Nomina etiam permulta, tum propria lib. 5. tum cognomina recenseri solent apud cap. 30. classicos, quæ multi ex dignioribus Ægyptio-

ptitorum Regibus assumserunt. Inter quos
fuisse Cetum qvendam πρώτα cognomi-
natum perhibet Diodorus Siculus. Alium
Ceti nomine gaudeniem peperisse Dra-
conem aurei velleris custodem monstrat
ex Phorcine Hesiodus. Cetus qvidam
vir egregius ac fortissimus inter suos vi-
xit temporibus Trojanorum, qui fertur
ab Hercule postmodum dolosè occisus.
Quod inter alia narrat bellum Trojanum.
Plura circa hanc tractationem narrare
supersedeo, ne diutius quam pat est, his
quæcum ad nominis originationem tum
acceptationem spectant inhærendo tedium
lecturo creem, quod minimè cupio; & si
maximè liceret, temporis interim hujus
ratio ac tanta festinatio prohibent.

35

CAPUT III.

Ratio Definitionis. Qvodnam Ge-
nus legitimum, An pilcis? Ceti
mira vastaq; examinatur magnitudo.
Num Elephanto major? Ubi ejus
genuinum habitaculum? Causa Effi-
ciens qua & quotplex? Quot in
prima creatione Ceti sunt producti,
An præter marem & faminam.

plures? Materia ex qua enodatur?
 Sola aqua ne an iv. Elementa?
 Formæ, per quam Cetus est Cetus,
 Explicatio & divisio? An sit Sub-
 stantis An v. Accidens? Forma-
 rum origo. Est forma acta in semine
 vel parentiæ? Ex allegatiis multorum
 opinionibus retinetur optima. Anima
 sensitiva in Ceto quid valet?

§. I.

Ex eussa prius vocis enodatione ad rea-
 lem Ceti tractationem ultrò proce-
 dere & in fronte hujus capitii ipsam tra-
 dere definitionem per legitimum genus
 & differentiam specificam, animus est, ut
 natura & indoles Ceti melior clariusque
 patetcat, & ulteriori dissertationi planior
 atque expeditior sternatur via. Est itaq;
 Cetus qui alias Principium viarum Dei,
 Aquaticum Animal, Belua Ponti, mon-
 strum marinum dicitur, Piscis ingentis
 magnitudinis, quem non nisi in aqvis de-
 gentem, pulmone præditum, corio indu-
 tum, fistulam in fronte gerentem, vivipa-
 rum in mari vel piscibus Cæteris vel in il-
 lo iter facientibus terribilem Deus artifi-
 ciose produxit in sui nominis gloriam ge-
 nericque humani utilitatem eximiam.
 vel

vel ut brevibus me explicem: *Cetus* est propter 37
scie maxime magnitudinis in gloriam
Dei, decus maris & usum hominum creatus.

S. II. Ne gravissimo obscuritatis vitio
laboret data definitio, sub examen aliquantò fusiūs & *Genus* & *Differentiam*
revocare placet. Et quamquam principium
pium viarum Dei à Jobo eum equidem
vocabi noverim, Tamen S. Scriptura cum
Cetum nobis proponat tamquam aliquid
in suo genere ἔχον & singulare. a Vel
ad demonstrandam altissimi potentiam,
vel ad deprædicandam ejusdem virtutem
quæ in hoc Bruto maximè elucet, id pro
adæquato genere huc adduci nequit. Nec
animal credam aquaticum *Generis* hac
vice posse sustentare vicem. Mera gene-
ralia constituunt genus valde remotum
non verò propinquum vel proximum.
Belua Ponti & *Monstrum marinum* tanto
minus legitimum hujus loci audit ge-
nus, dum vel omnis noverit Epitheta,
qualia hæc sunt non ad essentiam & con-
stitutionem sed illustrationem & Excel-
lentiam pertinere. Cum nomina vel à
corporis mole vel externa cujusdam per-
ta figura, in esse rei non incurvant, illud
tantū ornent, illustrent & reddant claras.
Nomen verò cujusdam Brutis à materia

a. Bock
hartus
de ani-
Scripte,
lib. I, c. 7.

382 ex quâ, à *forma* per quam ab Elemento in quo, pro genuino semper accipi genere nullus ignorat. Est ergò & manet meritò *Genus Ceto proximum Piscis omnibus aquatilibus commune*. Exceptis probè amphibiis. Ea namque iis est natura ut æquè in terra ac aquis sine sui jactura degant. Assertionem non minimè corroborant admirandæ sapientiæ Divinæ verba, quibus etiam aquatilibus imposuit servitium & subjectionem sine discrimine homini præstandam : *Dominamini piscibus maris.* b. Gen. i. b. Ratio denique ipsa, quæ per Hebræum DAG, h.e. *Piscis* illud ipsum indigit. Undè est quod vocabulum pisces & in propriam & impropriam significationem redigere peritores. Sub prioris *Oviparos* sub posterioris acceptione *Viviparos* agnoscentes.

§. III. Sed de singulorum ingenti mole & mira vastitate quid singulæ tradunt Historiæ congerere si pergerem, scintilla in incendium, pagella in volumen & Dissertatione in opus nimis immensum cresceret. Verum enim verò nullus tutò sibi sapit, nullus sibi meti pisi fidit: ad confirmandam Ceti vastitatem propria non valet authoritas, utpote ejus, qui terras in quibus capit, maria unde extrahitur non perluc-

Habenberger's Faksimile
finds him öfters 1200 f. schuf
viel Melissenley, Landesforschung. p. m. 850. f. 5.
Somalia und Africa.

stravit. Aliorum concilianda fides, qui-
bus & tantæ beluae notitia penitus inno-
tuit, & studium in animalium historijs
semper fuit vigilans semperq; indefessum.
Quò dum pergam obstatre proposito vide-
tur non minimum sanè de Ceti vastitate
dubium. Authores existunt perpluri-
mi, qui omne quod alij & satis Celebres
hac de re statuerunt & experientia & au-
thoritatibus suffulti satis firmis, id tam-
quam rem quandam futilem & nimis fa-
bulosam, vel non credunt vel reiçere in
totum pergunt. Neminem sed ab huma-
nitate existimo tam alienum neminemq;
humanæ fidei tam adversum qui nulli nisi
proprijs oculis credere velit. Turpissimū
& propè si dixerim inhumanum est tam-
vili æstimasse quod perplurimi testes sine
omni exceptione probabiliter saltem asse-
runt. Non n. omne quod admirationem
parit & nostram effugit αυτοψίας verita-
ti est contrarium, nec quod rarum & i-
gnaris numquam visum, falsitatis præ-
bet notam. Quo igitur fundamento Pli-
ny, c. Basiliy, d. Ambroſii, e. Aldro-
vandi, f. Gesneri, g. Schotti, h. Mu-
torum aliorum ab ipso hoc in loco enu-
meratorum, Bockharti, i. Olai Magni
Ubsaliensis, k. Kirckmaieri, l. habebitur

59

c. l. q. c. 3
d. in Hes
xaē. c. 7.
e. in Hes
xaem. l. 5
c. ii. f. lib
de Cetis
l. II. c. I.
g. lib. 4.
h. in mir.
anim. ag
l. io. §. ii.
i. in l. de
Cetis c. 7
k. in l. de
pise. 22. 2
§ ad 10. c
l. in Disp
de levia
thane §.
4. & 5.

40 des suspecta. Quin ex tot ac tantorum de
Ceti magnitudine consensu, si omnino
non quis statuere, saltet probabiliter a-
liquid differere, & sine arrogantia nisi
fallor libere audebit dicere. Tantam efe-
nim ipsi esse molem, ut nullum in vastis-
simo terraquo Elemento inveniatur ma-
jus, horribilis nihil. Quâ inquies de
causa? vel hâc sola, si humoris luxuria,
si alendi commoditas, quam per paten-
tissimum habet oceanum, si perplexa &
in se met aliter ac aliter nunc flatu, nunc
fluctu, nunc coitu, convoluta semina,
quæ multo in hoc Elemento degentibus
sunt prolixiora, ad tantam illorum con-
currunt vastitatem, negari non potest,
quin quicquid nascatur in parte aliâ, id
quoq; esse possit in mari, ubi plura & magis
mirabilia quam nusquam alibi. m. Nam
finge (*Autor est Aldrovandus*) vastum
animal & Elephanto quadruplo majus si
esse potest in terra, nonnè plurimo cibo
indigebit? Quo consumo cogetur ma-
gnum illud pondus maximo incommodo a-
lias querere terrae. Itaq; contraria mor-
bo facile peribit aut inedia, si sensim &
lente ex una regione in alteram transje-
rit. Et si tuto transseas & absq; labore,
qui modus erit ne hominum insidiis capi-
atur?

m. Plin.
109. c. 2.

atur? horum nullum est periculum aut
incommodeum in mari: Nam neq; Cibus
deesse piscibus neq; transitus ex una regio-
ne in alteram cum labore est, nec ullis ho-
minum insidiis medio mari. &c.

§. IV. Tantam ob eorum & tam va-
stam corporis molem quantâ vel maxi-
mos superat Elephantos, locum com-
modissimum, magnum Oceanum non
sine causa Ceto tribuerat ipsa natura. Et
quemadmodum nec in flavijs, nec in
lacubus licet altissimis ulla Cetorum re-
periatur species, in latissimis sed ad ori-
entem, ad occidentem, ad septentrio-
nem ad meridiem aquarum cumulis ut-
pote Atlantici, Aethiopici, Indici, Gla-
cialis, Oceani, Maris Mediterranei & Bal-
thici. Mediterraneum Cetos alere testan-
tur Geographi, norunt peregrini ad lit-
tora hujus maris per fretum herculeum
& Europæ & Asiatica & Africana navi-
gantes. Ut id ipsum concedit quoq; ma-
ximi hujus sinus mira altitudo. In Bal-
thico Cetum hoc est pisces ingentis ma-
gnitudinis fuisse captum legimus in Po-
merania circa Gipsvaldum civitatem illu-
strem ob Academiā notam, sicut ingens ille
qui captus est A. 1545. ut testis est Kirch-

42 majorus. n. Sic & hic sese (ne ulterius
n. iu Disp divagemur) insinuare videtur duplex pi-
de Levi. scium Differentia. Maximi sunt alij, alij
athane mediocres. Illi vocantur *marini*, hi vel
§. 4. cir. *saxatiles* vel *littorales* vel *fluviatiles* vel
sa fin, *lacustres*.

§. V. Dum omne quod est, suum ha-
bet principium, suamq; causam, quibus
erit commune primum esse undè est &
incipiat & quomodo est & manet, meo
non est negotio alienum Ceti causas atq;
principia examinare fuisus, ne vél quis
mihi in os dicat hanc disputationem fru-
stra suscipi & sinè fructu. Causis enim
primarijs probè cognitis, unumquodque
posse cognosci autumo. *Causa primaria*
hic & efficiens *Principalis* est *Deus* ter ubiq;
maximus. Creatis ex inhabili materia
(quæ tn. ipse non est ut impiè impius A-
lex: Epicureus & David de Dinanto deli-

O. Als ratunt) O. Et inter se mirum in modum
bert. in 1. distinctis aquarum molibus, ex ordinaria
par. Phil. Elementari materia sapienter formaverat
tract. 3. omnia Bruta natilia. Inter quæ non
c. 3. Pes minimum fortitur locum Cetus mole ut
rer. lib. 5. dixi & figurā horribilis. *Creavit quippe*
c. 11. *Deus Cetos magnos.* p. Causæ verò se-
p. Gea, 1. cundariæ partim sunt sydera suo mira-
7. vi. bili influxu, partim naturalis generatio
&

& multiplicatio illa admirabilis, quam
vi benedictionis Divinæ non sine fructu
quoque agnoscit Belua hæcce marina.
Nam & huc omnino licebit applicare
verba ipsius Dei: q. Benedixit ipsis Deus: q. Gen. 1.
Crescite & multiplicamini & replete a- v. 22.
quas maris,

¶ §. VI. Ordinem egregium atq; optimum à Creatore servatum in creandis Cetorum & aliorum generibus non sinè stupore animadvero, dum credibile omnino sit sinè ulla confusione binos in sua specie Cetos à Deo fuisse productos. Binarius numerus satis sufficerat ad problem & procreandam & conservandam. Ad imitationem fortè animalis rationalis, in cuius prima productione præter Marem *Adamum* & foeminam *Evam* nullus reperiebatur; sic cum mundus per Cataclysmum esset interitus in *Arcem*. Noæ non præter bina in quavis specie animalia, exceptis quos post aquæ inundationem ad sacrificium destinaverat dū septem fuere conservata. r. Ratio est: Peracto diluvio mundus iterum per multiplicationem impleretur, & animal quodlibet in terra superesset vivum. Nullum tamen Cetum nec alium quendam pisces sub Diluvio *Arcæ* Noachi fuisse inclusum

r. Gen. 7.
v. 2.

sum in sacris literis legi. In tali & is de-
git Elemento, ex quo sine vitæ jactura
extrahi non posset. Nec fuit opus, dum
Elementum ipsi à natura datum licet
frequentissimis augeretur imbris, quin
etiam in ipso diluvio ipsum aleret ipsum
que sustentaret. Cæteræ verò terræ & aë-
ris incolæ aquis non assueti vel in momen-
to perirent vel post acerrima cum aquis
prælia spiritum dum emitterent, in mon-
tium cacumina, vel in aquarum abyssum
tumultuarie ruerent.

¶. VII. Jam ad rem. Quemadmodum
cum Naturalibus ita est comparatum ut
sinè materia substrata nihil sit ex istis
producibile: Ex nihilo nihil etiam fieri
potest: sic omne quod naturaliter sit ex
aliquo, per aliquid & aliquid fieri opos-
tet. Cum quodlibet non produci potest
ex quolibet, nisi certum habeat & defi-
nitum subiectum. In prioribus fuit de-
monstratum, quod Ceterorum Efficiens sit
ipse Deus, qui immediatè verbo suo vivi-
fico ex aquis produxit Cetum. Hinc o-
ritur quæstio: Sit ergo purum illud &
simplex Elementum aqueum Ceterorum ma-
teria? Maximè! cæteris tñ. propor-
tionaliter non exclusis. Elementa ut ut sine
corpora simplicia, quorū proprium revera
esset

45
esset, esse expertia omnis impuritatis,
tamen quod nullum sit Elementum
tale valde nisi fallor, testantur
venti, nubes, colores, sapores & o-
dores. Aqua nec reperitur pura, quip-
pè cum terra constituit unum Globum,
cum terra causatur effluvia siderum vir-
tute extracta: Hæc cum nebulas, nubes,
ventos, grandines & talia evomit infi-
nita: Hæc cum pestis contagium intro-
ducit valdè pertimescendum, & quid non
impuritatis supra terram effert! Est &
veritati non alienum, quin aqua & terra
Elementa sibi invicem arte conjuncta ma-
xime concurrant in materiam *Ceti*. I-
gnis & aër in aquis & terris cum artifi-
ciose abscondantur, ut videre est in efflu-
viis, ubi concurrunt aqueum, igneum,
terreum & aëreum mirabiliter. Illa-
Elementa ex materia Cetorum alio-
rumq; piscium non sunt excludenda. E-
gregie quatror Elementa constituunt
materiam *Ceti*, aqueum tamen præ cæ-
teris tamquam ordinarium medium, cui
cætera aliquid tribuunt, dominium me-
ritò obtinet, non aliter ac in terrestribus,
terra cui aqua ignis & aër simul ad con-
stituendam materiam *Leonis Bovis &c.* in-
serviunt. A partibus stare videtur nostris

sacra

46 sacra pagina, quæ nunquam in Naturæ libus contra fundata dogmata: consonat enim verum vero. Neq; umquam verum Physicum evertit verum theologicum, modò observes, ne quam quis pro virili defendat sententiam, protinus scripturæ eam faciat. Scripturam fateor attribuere videri materiam Cetorum Soli Elemento aqueo his verbis producant a-

s. Gen. 1. quæ. s. Et paulò post: quæ ex aquis
20.21. progrediuntur. Infirmitas certè humana est, ut sententiam velimus aliquandò scripturæ esse, quæ specioso nostro inge-
nio est inventa. Sed nec sic S. S. genui-
nus sensus est torquendus, ut cæco no-
stro supponatur intellectui. Simpliciter
saltē existimo, cum variorum varii in
S. scripturam Commentarii fallere sœpè
solent incautos: Sano scripturæ sensu
hic loci non simpliciter aquam, prout est
corpus simplex intelligi solam sed saltē
secundum quid, vel in sensu conjuncto &
non abstracto, ita ut conjunctis terrâ i-
gne, aëre, in qua tamen aqua præ cæteris
summum habet imperium, Ceti evadat
materia: aliquandò etiam sumitur in S. S.
vocabulum synecdochice totius pro parte:
& vice versa. Sed nec pertinaci mente
sententiæ huic adstipulor, quin etiam
eam

eam doctiorum judicio submissè re-
linquam, rectiora monstrantibus, am-
babus ut ajunt manibus lubentissimè oc-
currens.

§. VIII. Quamquam Ceti materia ex
qua mediatè est productus, ex & per se
habeat suam propriam existentiam, se-
cundum quam est ingenerabilis atq; in-
corruptibilis, non spoliatur tamen for-
ma, quam si non susciperet, quâve si
non egeret, esset corpus quidem corpus,
sed quale, mutilum, mancum ac verè
mortuum. Absente formâ manet mate-
ria sed debilis valdè & imperfecta. Est ergò
meritò Regina, est Domina, cujus ob-
sequiis omnium rerum mancipatus est or-
do ac dispositio. Sub cuius latissimum
imperium universi decor pendet & præ-
stantia, cujus monarchico ductu oritur to-
tius humanae sapientia & brutalis capacitas.
Et licet utraq; causa & materia & forma
ut Aristotelis utar verbis, Physico studi-
ose sit inquirenda; formam tamen cum
materiæ sit finis majori labore, accu-
ratori curâ esse cognoscendam. Ne itaq;
mihi vitio vertatur in materia Ceti nimis
fixo ejusdemque formam vel præteriisse
vel salem leviter tetigisse, sub incudem
decrevie ejusdem uberiorem suscipere con-
tem-

48. *temptationem*, quantum temporis insci-
tique ratio permittant.

§. IX. Primo nimirum nostrum non
est late discutere formarum acceptio[n]em,
brevitatis enim cogimur esse Studiosi.
Dicuntur tamen *formæ* pro ut aliæ apud
alios accipi solent *Actus*. sicut res per ma-
teriam est in potentia; ita eadem per for-
mam est in *Actu*. *Habitus*: res enim cum
habet formam tum perfecta est generatio.
Terminus: materiam enim per se indefi-
nitam determinat ad certum aliquod ge-
nus rerum. Et sicut agri terminis; sic
res ipsæ distinguuntur formis. *Exemplar*.
sicut namque artifex opus quoddam facit
secundum similitudinem exemplaris,
quod gerit in animo; sic agens naturale
producit effectum ad similitudinem ejus
formæ, quam in se habet. *Ratio*. quæ
nihil quam ipsa formæ definitio. hæc e-
nim formam rei declarat, cum definitio
omnis cum suis partibus ad causam quæ
ipsa forma est, referatur. Et quidditas
cujuscunque rei non ad esse, sed ad bene
esse, vel solum vel præcipue est in forma.
Ut ratiocinamus varias formæ divisiones, quin-
ibus nunc est forma naturalis & artificialis,
accidentalis & substantialis &c hæc alia
informans alia assistens. Informans alia
separans

separabilis, qualis anima rationalis, alia
inseparabilis, Elementorum scil. mixto-
rum, stirpium, animalium. Hisce post-
positis puta *artificiois*, *Metaphysicis*,
Mathematicis, *accidentalibus* & anima
rationali, retinenda est forma *substan-*
tialis quatenus est *generica* & brutis pro
anima sicut in genere est Cetis; ita in spe-
cie alia est pristi, alia orchæ, alia Del-
phino, &c.

§. X. Quod nimis fortè audacter in
Thesi superiori statuerim formam Ceti
genericam esse substantialem, id facile
noverim multis fore injuriā, contra eam
accidentalem statuentibus. Non pauci
olim Philosophi acriter certantes hac de
controversiâ non sine fervore prælia mo-
vebant maxima. Summorum virorum
acerrimis resistere telis solus, & nec adeo
forti circumcinctus gladio quis audet? In
hostem desperatâ salute, inconsideratè
facile succumbere potest, qui ruere tentat.
Adversus tot tantaq; ab adversariis cona-
mina, fortiores in campum adducam vi-
ros, meas forte obituros vices; sic tela
prævisa nocent minus. Ea tamen quibus
fœtus, summatim ac breviter repetam.
Quæ deinceps ordine num delenda sint vel
amputanda in medium relinquo; Ceti &

50 cætera bruta sunt res compositæ & sub-
stantiales, præter materiam igitur esse
aliam partem componentem oportet,
quæ per se subsistit & hæc necessariò est
forma, cum ipsa existentia hoc ipsum e-
vincit; Ceteri quippè & Bruta existunt
per se ad aliquam speciem determinata-
sed unde subsistentia proficiatur? à sub-
stantia sanè. Adhæc si non in Cetis &
cæteris brutis forma daretur substantia-
lis, Cetus & bruta alia eadem essent &
secundum substantiam & quidditatem.
Nec modo quodam different aut genere
aut specie. Cetorum deinceps miræ ope-
rations, quas edunt nostram non mi-
nimè stabilivint opinionem. Vox est
communis sanioribus Philosophorum se-
cetis, hæc tria se invicem pulcherrimo se-
qui ordine: *Essere, posse, operari.* Miræ
brutorum operations, quidni testen-
tur de animæ corundem substantia? Vim
illam operandi quâ generatur, quâ cre-
scit, qua per fistulam in altum eructat a-
quas ut est in Effigie N. 3. videre & N. 2.
Quâ Naves submergit, quis operatus est?
Quis Ceto indidit? Anima quippè non
accidentalis. Nam quod illa agit, id non
per, nec ex se & simpliciter agit, sed
substantialis. Dixi de vi genericâ. Sed
unde

52 *hujus vel illius formæ substantialis suscipienda*, *capacem reddendam.*

§. XI. De forma Ceterum dum sumus tolliti, non immerito nobis discussienda est Doctorum de formæ origine ingens controversia. Sepositis *Anaxagoræ*, *Platonis & Avicennæ* opinionibus. Educieas ex & in materia affirmat Peripateticus. Quod dum ita sit, non indignatur quæst'ō: *Num forma in materia planè ex nihilo fiat?* Quod sentire videtur Picolominius. a. Naturaliter sed creacio. *nihil ex nihilo producitur*; & forma hac opinione ei materiae inest, ubi nunquam fuerat. *Unde ergo ejusdem origo?* Aristotelis interpres sese quanquam multum extorquent, aliquas materiam praecedere entites statuentes ē quibus productæ sunt singulis, formæ singulæ quas vocant possibilitates formarum, & alii tribuunt vim formarum, producendarum Causæ efficienti; alii Platonis insistunt vestigiis, & vel cum Avicenna quasdam *Ideas*, vel decimam quandam intelligentiam formarum ponunt Effectricem; Tamen, sive ex materia, sive ex nihilo, sive à cœlo, sive ab effidente suam formam deducere conantur eruditæ, ex sacris literis omnis veritatis semper indaganda est

est cognitio. Tutissimam viam credo ; 53
quâ formam Ceti dico , aliorum si-
c ut Brutorum , una cum materia , in
prima mundi origine cum rebus ipsis esse
creatam ac statuo. Ut ex iis omnes res na-
turales suis cum formis generarentur &
propagarentur , formis nihilo secus inte-
gris atq; miraculosè indivisiis.

§. XII. Et sicut forma Ceti , que est
anima sensitiva & vegetativa actu omni-
no sit in ejus semine puta recte beneque
disposito ; ita quoq; modus & ordo gene-
rationis ex ea oritur , dum semina pura
in uterus tamquam agrum fertilissimum
effunduntur & exquisitè miscentur. Hie
ne temporis puncto (Sperlingii sunt verba)
natura quiescit , eum nunquam frustra a-
gat , sed secretiones sed concrectiones pro-
tinus magno & stupendo molimine ag-
greditur ; Sic forniarum vera origo , sic
principiorum naturalium vera doctrina ,
veram generationis vel Ceto exprimit
naturam , veramq; animæ præsentiam
actu inesse semini ostendit. Quod dum
ambabus amplector manibus , acrem scio
me excitare pugnam cum permultis Phy-
sicorum Doctoribus , instar Crabronum
sussurrantibus suis cum aculeis acutissi-
mis. Qui vel veterum Aristoteles præser-

tim defendantes antiquitatem, vel proprio ausu pro præsentia animæ in semine non actus sed potentia laboriosè militantes, me vero generationi, quæ à non esse ad esse progreditur, ipsi, nature, ex duobus n. in generatione nulla datur anima, vel quomodo? huicce dogmati resistere prorsus autumant. Melius hinc nos ut expediamus, in primis attendenda veniunt requisita ad generationem valde necessaria. Si subjectum vel materia ad sit, è cujus potentia, ut forma naturalis, per generationem quasi extenditur ad actum; Ita neq; generatio Physica sine subjecto & materia fieri potest. Si terminus à quo accuratè inspiciatur sive ipsa privatio, quæ nihil aliud est, quam negatio forma in subjecto aptio, Cetus (is n. jam est nobis Exemplo) generatus ex semine, quod non est, disponitur tn. & aptatur ut fieri possit Cetus. Si terminus detur ad quem, qui est res corporeæ, materialis & corruptibilis. In generatione Physica Cetorum, de quâ controvertitur, terminus ad quem terminatur ejus generatio, omnino est forma corporis naturalis substantialis. At qualis? corporeæ & mortalis. Si motus & tempus cum loco, huc adducantur. Motus propter necessarias,

rias, quas generatio requirit dispositio-
 nes, *Tempus* propter motum, cuius re-
 veramensura est. *Locus* propter id quod
 generatur in loco & loco eget, ut *Cetus*
equus. Si deniq; huc adferre licuerit *cau-*
sam particularem Cetorum & unipersa-
lem. Hæc non sufficeret ad cujusdam
 Ceti generationem (loquor de causa
 principali secundaria) Cœlum quippè &
 intelligentia, cum sit indifferens & per se
 indeterminata ad productionem, hic lo-
 cum non habere possunt. Nec Prior; nihil
 quidquam enim movet nisi ducta ab causa
 universalis, ut de vi *Solis* verè comprobat
 experientia. Cujus beneficio, homo se-
 cundum Aristotelem si generat hominem
 utiq; eadem Solis vis faciat quoque ad
 Cetorum productionem. Hæcce inquam
 requisita ad generationem necessariò con-
 currentia dum attendantur, satis nobis
 Thesin concedent adversarii. Ad inve-
 stivas verò quibus nos aggredi tentant in
 hunc modum responderi potest: *Mens*
recte imbuta ut verba proponam *Sper-*
lingii) nequicquam tot tantus, moveatur
 terriculamentis: à nuda sententiarum
 antiquitate argumentari non valet ad
 eamdem veritatem. *Multa antiqua*
falsa, Multa nova vera. Et novas res si

56 neglexissent antiqui, quas nunc ree-
tes haberemus? Authoritatem sed autho-
ritati oppono. A partibus nostris est *Pla-*
to, *Galenus* & ipse quem nominant ad-
versarii, *Aristoteles*. *Plato* semina sem-
per vocat animata & ipsa animalia. *Ga-*

in Tim. *lensus* confessus olim fuerat: Tria esse vi-
pag 552. ventium genera: *Animalia*, *Stirpes* &
de Marce, *Semina*, Aristotelis inde opinio hæc e-
rat: *Conceptum inanimatum nemo statu-*
erit & vita omnibus modis privatum.
Quippe cum nihilominus semina & con-
ceptus animalium vivant, quam Stirpes.

2. decent
ani, c. 3, 1
guunt adversarii, principii fallaciam pe-
titionis petunt. Aliquid n. privationis
subest termino isti: *non esse*. Revera i-
gitur sine larga tergiversatione anima-
producitur in ipso *actu generationis*. Qua
mediante actu generationis datâ tolli
posse privationem atq; illud *non esse* ex-
istimo. *Quomodo* verò animæ duæ pro-
ducere possint unam eamq; simplicem,
probatu haud est difficile, dum quisquis
intelligat, duorum animas maris sc. &c
fæmellæ, non ad *materiam* sed *causam*
efficientem spectare debet. Efficiens cum
rei essentiam non ingreditur sive simplex,
sive duplex, sive triplex nullam gignit
compo-

57

compositionem. Anima ergo Ceti à mare & fœmina data non exuit simplicitatem. Neq; ex sed à duabus animabus una producitur anima, Præpositio quippè ex sapit materiam, a vero efficientem. Et sufficit pro hujus dubii explicatione quoque hic, quod socie propemodum cause semper pro una militent. In generatione autem humana à solo patre anima non est, nec sola mater sufficit ad animam producendam: Anima sed ab utroq; Sic in generatione Cetorum: Ambo Cetus mas & Cetus fœmina concurrent, dum Corpus Ceti non à genitore solo nec à matre sola agnoscat genesis sed ab utroque. Eodem modo & anima, quam possidet, sensitiva, non ab unius semine sed duorum suum vult progressum eumque admirabilem.

CAPUT IV.

Mira Ceti operationes unde? An ex Animâ sensitiva? Visus in Ceto quomodo fiat. Emissione nè an receptione? In duobus oculis sit ne visio binata? Auditus. Sonus in aqua percipitur.

*pius. Olfactus. Gustus. Tactus. Sen-
suum Communum. Phantasia, Memoria.
Sensuum internorum Organum.*

§. I.

Nullus jam mortalium tam animi ve-
cors est, quin ob sentiat *Animam sen-
suum esse*, per quam *Cetus* est *Cetus*.
Tanta n. ex illius *cognoscibilis*, *appeti-
tus*. *Ex loco* *motiva facultatibus*, irrelo-
lubilis combinatio huic bruto inest,
quanta unquam ipsi pro sensuum diversi-
tate & organorum capacitate, in tanto
ubi degit, elemento, sufficeret. Obje-
ctos colores per oculum, sonos per au-
res vel leve quoddam foramen, odores
per nares vel exiguos ipsi datus canales,
sapores per linguam, qualitates tactiles
per membranam exacte satis & sufficien-
ter cognoscit ac examinat. Et cum igno-
ti semper nulla est cupidus, cognitionem
necessariò sequitur *appetitus*: objecto
etenim viso, rapitur ad id, sono audi-
to, vel delectatur vel aversatur, odore
percepto, gratum suscipit, ingratum fu-
git, sapore cognito, eum vel appetit vel
repudiat. Tactili animadversa qualita-
te, modicum movet vel caudam, vel
branchias vel totam corporis molem.

Quid

Quid? solum ut indulgeat appetitui. In-
edia, Cibi penuriā & otio vitam omnino
ne transfigat, facultas ipsi data est loco
motiva, cuius adeò naturali beneficio
de loco in locum corporis sui molem mo-
vet vastissimam. Cæteris quibusdam
animantibus tam in hoc quam in illo E-
lemento vitam degentibus subtilis & su-
bita facultas loco movens data est, ut
Gobio, passer &c. Quibusdam tarda, ut
Lucio. Tauro. Et quibusdam velocior ut
Equo, Lanuro, quibusdam tardissima ut
Elephantu, Camelu, Asina &c. quorum
non velocissimus motus, sed maximè tar-
dus, datus & huic nostro Ceto ad prose-
quenda salutaria, ad fugienda noxia.
Hinc dum quadrupeda gradiendi, vola-
tilia volandi, reptilia reptandi, aquatilia,
quorum Cetus est princeps, natandi & in
aquis ludendi, habenti potestatem, mo-
tuum director *sensus*, eorumq; impulsor
appetitus est. In summa, quamquam
ob humoris luxuriam, ob longiorem ho-
minibus conspectum, non æque ipsi ac
terrestribus datus est sensuum usus atque
vigor; Nihilo tamen secius Naturæ o-
pifex, & universi omnipotens stru&tor in
hac mirabili creatura quod sit admiratio-
ne dignum non omisit.

§. II. De modo autem atq; ratione
naturali quâ Cetus animæ sensitivæ utitur
facultatibus Apperente scilicet & loco mo-
vente, ulterius discursum movere prolixior-
orem lubens supersederem; si miranda
hujus Beluæ opera, quâ vel ingentes in
patentissimo oceano demergit Naves, ut
videre vel in Effigie N. II. vel harengas
persequitur &c. exactè illud ipsum non
exprimerent. Aliàs siquidem miras a-
nimalium præcipuè talium operationes,
tropis figuris & schematibus amplificare
oratoris sit, & meo nunc instituto no[n]
conveniat Panegyricum scribere, sed
Physia, sed genesin Ceti mirari, rimari
atq; quo ad vires permittant causam natu-
ralem ut Effectricem tantarum stupendi
animalis stupendarum quoq; operatio-
num investigare primariam; confer Job:
41. totum ferè caput.

§. III. In his dum sum occupatus, ex
omnibus quos consului Physicis, licet in
diversas eunt sententias nihil aliud colligo
quam quod anima sit tantarum operatio-
num causa & Effectrix primaria. Hujus
est beneficium, hujus est industria, quod
corpus cognoscit, appetit &c loco move-
tur, & quamquam per totius Corporis
membra liberrimè divagatur, cum sit tota

in qualibet parte totius; nullas tamen edidit actiones, nisi directum sentiendi ad sit organum. Posito, ut in Ceti oculo, lingua, eandem animæ essentiam quoq; inesse Caudæ, branchiis &c. verum cum in cauda, in branchiis &c. nec videndi nec audiendi sit organum, in cauda nec videt nec audit nec gustat nec olficit. Requiruntur itaque necessariò organa ad sensationem, oculus ad visum, auris ad auditum, lingua ad gustum, nares ad olfactum &c.

§. IV. *Visus* cum sit sensuum extenorū Præstantissimus, qui plura atque præstantiora, qui magis diversa & majori cum celeritate, quam sensus cæteri mirificè animaq; cum applauso singulatim apprehendit, meritò nostri nunc esset exercitii occasio planius deducere quæcunque ad ejus naturam & organi constitutionem spectant, cum quod oculi strutura & arcana sit & admirabilis tum etiam quod insignem pariat usum atq; delectationem. Spero namq; quod de visus organo ad animalia cætera applicari potest, idem & ad Cetum nostrum referri posse. Variorum quippè piscium sectura, variorum varia anatomia iisdem organi partibus eum gaudere testatur. Sit Lucius vel

62 vel salmo, genera piscium satis nota nobis,
Exemplo. Instituatur anatomia, oculum
accuratè quis scrutetur, inveniet nervum
opticum, tres tunicas & cæteras quoque
partes, nequid dicam amplius. Visus e-
tenim organo bene disposito exactè quin-
Cetus videat quæcumq; sibi objecta, lu-
cem puca & colorem, lucidum & colo-
ratum, negare quis non poterit, *cum*
a. Exerc.
75. § 7. *lumen sit actus coloris non ut sit sed ut vi-*
deatur, ut solitus dicere scaliger.

§. V. Sed quomodo fiat visio? diver-
si diversè explicant vel petius implicant.
Res obscura valdè & intricata videruntur,
tot inter tantorum non exiguae contro-
versias elicere veritatem. Omnes in eo
conveniunt, ut in omni visione necessari-
um sit objectum quid visibile, cuius spe-
cies si recipere vult oculus, cum oculo
necessario conjungatur. Quo verò mo-
dò id fiat omnium eadem non est senten-
tia. Nulli præjudicio, nec cuidam inju-
rius, lubens omnibus ac unicuiq; suam
relinquo sententiam. Quos Aristotelem
etiam Scaligeri vestigia seqvutos accepi,
tamquam Authores ulu ac longa experi-
entia edocentes, contendentes non per e-
missionem sed receptionem fieri visum,
hoc ordine: *Visibile objectum cum speci-*
em

em spargit per medium vel aëris vel aquæ ad nervos visorios, mox his emensis, ad tunicam corneam. Qua supergressa, iam pandit ad humorē aqueum. Itinere ibi absoluto deducitur ad choroidem ejusq; foramen, quod in medio dicitur pupilla. Per hanc iterum ad humorē transit crystallinum, oculi partem potissimam, tamquam directe ad sedem ubi visio terminatur, maxima festinatione. Visus cum sit sicut cæteri sensus aëtus non transiens sed immanens. b. in oculo non extra oculum fieri debet. Quemadmodum calefactio, non recipitur in agente sed paciente; visionis etiam operatio. Si verò emissione radiorum ex oculo fieret visio, fructus esset in re visa, & non in vidente, vide Seneturum citato in loco fusiùs hac de re differentem. Maneat ergo verissimum, visionem fieri receptione, ob quam vellolam, partium oculorum artificiosa catenâ instar conjunctio & stupenda earumq; varietas, eleganter, mirum tamen in modum, formata est.

§. VI. Verum cum duos animalibus oculos dederat Altissimus, sit ne visio bina? Una profectò visio est in binis oculis. Geminos dedit natura, ex omni parte ut celerius & commodius conspiciposent

b. *Senetus lib. 6 cap. 2.*

sent vel quævis objecta. Casu, morbo,
& quovis accedenti, pereunte hoc, ille
visus obibit partes, huic in subsidium
celerrime veniens. Insignis sapientissimi
bonitas, ut in multis, ita in his maxime
elucet. Creatori creatura sufficienter di-
gnas absolvere grates pro tanto sibi com-
modo vix potest. Mira equidem res est
& admiratione & contemplatione digna.
Duæ duorum oculorum imagines non
duo representant objecta. Sensibus sed
collectis mirum illud sese sic habere vel
quivis animadvertis.

§. VII. Auditivæ potentia organum
Auris non aliter ac visivæ oculus, mira-
bilem aditum ac varium dum non minus
illius quam hujus reconditi atq; inaccessi
pateant recessus. Auris tanta est præstan-
tia tantaq; cum oculo ad similitudinem ut de-
e. Virgi. prærogativa cum visione audeat æmula-
lius, l. 2. ri. Quod innuit Poëta hunc in modum
& 6. 2. svavi modulamine canens: C.
meid.

----- *tum clarior ignis*
auditur

visaq; canes latrare per umbram
Et discursus est difficilis valde ac intricatus,
tribuere Cetis auditum, cum nec in
illis deprehendatur vel minimum ejus rei
organum. Quod namq; in plerisq; ani-
manti-

mantibus est conspicuum & foris in capite eminens, id hujus in occultis latet angulis & inventu difficultimum. Neutiquam tamen negari potest quin etiam quivis pisces, hinc & utiq; Cetus sine omnidubio auditum æq; ac visum habere possit. Foramina illa circa oculos magnæ subtilitatis, ipsi pro auditus organis externis prosunt. d. Schottus cit. L. in balænis putat aures non latitare. Addit tñ. quod in iis meatus exterior investigatu est difficilis. Quemadmodum huic quoq; consentit Kircherus vid. e. De organo auditus interiore ejusq; structura ac coniunctione, aliquæ equidem essent dicenda: Ast mirae ejusdem fabrica, ductus ac meatus permulti, Labyrinthi instar intorti, cavernulae in varios usus excavatae, ossicula, veluti quedam fulera, nervi, musculi, pelliculae sine numero &c. omnes etiam Excellentissimos Physicos satis ad hæc defatigarunt. Admirabili quid sonum esse oportet, cui Altissimus & natura tam artificiosum construxit organum! Hoc multorum vel Kircheri accuratissimum studium hactenus elusit. Hoc cum tota inter ultimos aurium recessus constituta sede, non fuerat priscis ne Aristoteli quidem cognitum, hoc quoad omni-

d. Aldro-
vandus
in lib. 1,
de Cetis
cap. 1.
Schottus
in Magia
naturali
part. 2. 1,
i. cap. 1,
e. lib.

Musurs
gia c. 7.

66 um meatuum usus & officia nec dum satis

f. 1.3 de est perspectum. Unde Fromondus f. scri-
anima- psit: In istis naturæ miraculis, aliquid
cap. 4. sibi reservari Divina sapientia ne penitus
Arc. 10. cognita admirationem perdant, & ut su-
perbia nostra obedientius in obsequium

Divine fidei intellectum suum capiaret,
dum tam familiaria & visionia sensibus
non capie. Quare nullus ut suspicor mi-
hi vitio vertat studium non hactenus asse-
quuto anatomicum, & exiguum in ani-
malium anatomiam consequito cognitio-
nem, si curiosos remisero vel ad Kirche-
ri animalium Anatomiam vel ad Schotti

g. lib. I. Magiam Phonologicam. g. vel ad Sénerti

c. 3.4. Medicas institutiones. h. Quorum licet

h. l. I. c. 12 scripta ad organum potissimum pertine-
de auditu

ant Auditus hominis, nihilominus ta-
men æq; ea posse cæteris animantibus &
huic nostro Ceto tribui, ac hominibus,
validis me posse probare argumentis exi-
stimo, & Experientia, & humani oculi
analogia cum brutali, petitis. Causam
verò cur tantam auris structuram forma-
verat Deus putat esse Fromondus, mul-
tiq; alij: ut antequam sonus primario
infundatur auditus organo (per quod
ad cerebrum tamquam sedem animæ sen-
sivæ accedit) per euniculos & ambages

in pri-

in primis circumductus, flectatur & re-
flectatur, sicq; fessus ac fractus, melior
ad animam perducatur: non aliter ac di-
ximus species colorum in oculo, per tot
tunicas totq; humores refringantur, ante-
quam perveniant ad justum sibi ac desti-
natum locum.

67

§. VIII. Sonus verò auditus objectum
primarium cum sit mediante aëre, igne
vel aqua ex duorum corporum collisione,
fractione & motione, omnino etiam præ-
ter has hactenus rimatas examinatasquè
auditus interiores organi partes, tam-
quam necessarium medium requiritur ad
auditum. *Sicut sonus sit semper alicujus
actu ad aliquid in aliquo. Id est quidem
est qui facit sonum. Quarè impossibile, si
sit unum, fieri sonum; Aliud enim quod
verberat & quod verberatur.* i. Arist. I.
Probabiliter itaq;, & saltem per bonam consequen-
tiam assere audeo, quemvis à Ceto so-
num puta *audibilem & sonabilem* posse
audiri. Subtilem vero & minus sonabi-
lem, majori cum difficultate percipi. Si-
cūt quoq; assentior varia jam ad gravita-
tem, jam ad levitatem esse corpora, quæ
inter se collisa, vel cum quadam vehemen-
tia conjuncta, interdum graviorem, in-
terdum leviorem, interdum alium atq;

i. Arist. I.
2. de ani-
ma, c. 8.
lex, 78.

63 alium edunt sonum. Buccinis, Tympanis alijsq; solidis corporibus editum egregie sonum percipit Cetus. Non tamen ad sonum quemvis requiruntur semper corpora Solida; cum ventus per aërem auditur sibillare ex commotione exhalationum & aëris. Fluctus contra fluctum veniens vehementer, fremit; Sonum sed & fremitum hunc vel directe per lineam rectam, vel successivè per obliquam, vel svaricè per orbem percipere licet. De aëris vero atque ignis vibratione sonum quoq; admittente, res videtur plana. Obscurior sed hæc est & digna certe consideratione, quam de aqua admittunt Physici. Nec illa habet poros, per quos sonus in & supra aquam editus cum vibrato aëre possit propagari. Aquæ omnesq; liquidæ res in se se undiq; collabuntur, implentes quoscumq; suos meatus, & excludentes in totum quemcumque aërem. Sed respondit egregie Schotius. k. & Kircherus l. & ego cum illis:

k.l. Phos Aquam cum à motu & sono tam extra-
nologi' quam intra eam excitato paululum mo-
ca §. v. & l.i. Mu' vetur, crispatur & in circulos non secus
surgit ac ipse aér & ignis; sed sensibiliter & im-
6. con. perceptibiliter à nobis, neutquam obsta-
lect 2. re, quin Cetus & alijs in ea degentia, sonos

sonos varios, tam in quam extra eam
 delatos audiat, hujusmodi undulationibus
 factis. Hujus rei evidentissimum ex Chir-
 cero placet inducere experimentum à
 Schotto observatum. m. Merita cum es-
 sem vidi sèpius urinatores Melitenses in
 mare sese demittere & profundum perse-
 re, ad dactylos (est piscium quoddam
 genus) piscandos, qui latente intra me-
 diam rupium sub aquæ substantiam, nec
 nisi saxa findantur haberipossunt. Obser-
 vavit igitur præsens curiosissime quod si-
 mul ac percurerent saxum submarinum,
 aqua ad singulos ictus, perfectè in super-
 facie crisparetur, non secus ac si vento te-
 nui agitaretur. Post agitationem verò
 mox sonus quidam obtusus audiretur idqz
 post singulos ictus. Curavit quoqz ut in
 profundissimis partibus similes ictus repe-
 terent, sed nullas in superficie aquæ cri-
 spationes notare potuit. Iussit iterum ut
 ictum & sonum primo in profundo, dein-
 dè in medio & demum paulo infra supre-
 mam superficiem, semper tamen equali
 vobementia ederent, & ex primo quidem
 ictu, in fundo vix ullam, ex altero in
 medio fatis notabilem, extertio demum
 maximam crisparationem observavit. Ex
 quâ Experiencia conclusit, undulationes

70 ac vibrationes in aqua, eodem prorsus modo sese habere, ut undulationes per densam aliquam molem delatae, collisionemq; debere esse vehementem, ut ex ea aquam sonus percipi possit. Patet igitur hisc quomodo intra aquam sonus excitari possit & extra illam audiri. Sicut autem obsonos interna excitatos crispatur & vibratur aqua, ita etiam patet quomodo interna aquam percipi possit sonus. Hinc Cetus quemadmodum in aquis videt oculorum beneficio, sic etiam audit, alias nec ingentes atq; oneratas naves ingenti corporis mole destruere diceretur. Vide effigiem N. II. hominibus vel occisis, vel in profundum miserè prolapsis naveq; vel submerita vel fracta. Nec pulsus Tympae norum assiduus, nec buccinarum gravissimus concentus proficeret, quod de Navibus audito terrore peculsa belua, à nonnullis asseritur in fugam verti. De loco autem in quo ipse auditus percipitur, dum adhuc tot inter abstrusas interni organi partes non satis convenere doctiores, non mirum est si & ego eadem de re ambigua, ambiguam relinquam opinionem. Satius est ingenii vires contrahere, quam in auditus organo: inexplicabili compositione aliquid certi ex incerto inducere.

g. IX.

§. IX. Olfactus autem cum sit sensus
 externus vel natus vel mamillarum bene-
 ficio odores percipiens atq; cognoscens,
 non immerito queritur. Num & hoc gau-
 deat noster Cetus? Impossibile videtur
 odores illi percipere, cui nec Nasus nec
 processus ad sunt mammillares, organa ad
 olfactum situ necessaria. Cui nec tale in
 quo degat Elementum est datum, quod
 admittat quosvis odores. Cetus sed tan-
 ta habet ante oculos foramina, tantos
 narium instar meatus, quos in locum
 nasi providens ipsi natura prospexit, tan-
 tos canales ad perforata narium ossa,
 quorum extremitates mamillis non sunt
 absimiles. Elementum aqueum difficul-
 ter admittere odoris transitum fateor;
 odorem tamen posse aquam transgredi
 non est impossibile. Omnipotentiæ sic
 placuit Divinæ, hominibus aliisq; anima-
 libus sub isto Elemento versari non cou-
 suetis, ut hoc factu impossibile vel dif-
 ficilimum sit, in aquis enim cum spi-
 ritus attractione fieri odores vix possunt
 sine aquarum copia in organum una cum
 odore meantium. Cetum in aquis non
 difficulter attrahere odores spero, in a-
 quis cum sit ipsi genuinus Locus, in aquis
 quoq; alimentū & in ipsis & per ipsas odo-

72 tur eminus escas. Quid si verum, quod Ceti longo intervallo ad cibum capiendum, ejus suayissimo ducantur odore, vel sin hoc certum quod Cetus picatas recens naves odore delectatus, cum furor persequatur, ut de eversione Navis atq; omnium submersione periculum sit maximum. Si vasibus pice unctis & iisdem in fauces Belua missis, nautæ tum tantum non evaderent discrimin. Ut videre est in fig. N. 1. Num deesse Ceto olfactum dicere potero?

§. X. De cetero sicut *gusto*, animal ad nutrimenta capienda naturæ mirabili instinctu, invitatur, *gusto* amica & inimica, grata & ingrata artificiose discernuntur; *An Ceto putas hunc tribui posse?* Instrumentum certè ipsi non deest: n. Lingua utut ad vocem formandam vel Ceto, aliquatenus inservit, non tamen omisit genuinum *Gustus* organi officium, quo in sapores degustandos, gustatos adprobandos &c. egregiè fungitur. Verum si in Ceto ut in quibus aliis piscibus ingens reperiatur gulæ rictus, ut vel integros, vastitate interdum satis conspicuos devoret, in tam veloci & subita devorandi animalis in ore retentione, Cetus saporis exactum effectum habere nequit;

n. Job.
40. aliis
41. 20,

quit; Aliqualiter tamen Cetum cognoscere pro operatione animæ sensitivæ varia, nemo negabit.

73

§. XI. Sed de ~~in~~ illis quid dicendum? Ignobilis hic est & propè beluinus, ad corporis conservationem potius (ut cum Sperlingio loquar) quam ad animæ perfectionem necessarius. Per omnes & singulas partes diffusus est, melius ut vel Cetus fugere queat qualitates sibi, si quæ sint obnoxias. Relicta omni prolixitate qua pars est studens brevitati cum Senerro & Sperlingio statuo: Licet versatur Tactus circa plurima objecta, unam tamen esse tangendi potentiam Calidum & frigidum, humidum & siccum, durum & molle, asperum & tenue, leve & grave, varia subjecta hic in unum coeunt & constituunt qualitates tactiles. Organum vero quod concernit illud ut reliquorum animalium invenire non ita facile est. De illo & Antiquiores & recentiores non minimas movebant controversias, jam cutem, jam carnem, jam nervum tactus organum statuentes. Quod v. carnis non inest sensatio reverâ vel hinc patet, quod non per se, sed per accidens respectu membranarum sentit. Ad sunt enim carni fibræ quedam membranose per totam pro-

E 5

gredi-

gredientes musculi longitudinem; Earum beneficio aliqualis carni ad scribenda est Tactuum operatio. Nec nervi, quatenus nervi, sunt propriè loco instrumenti Tactus. Sin autem sensiunt, sensiunt membranis. Quod vel hinc manifestum est: Vulnera nervorum, membranā tactā, exquisitissimos excitant dolores. Medulla vero nervorum tangitur sine omni dolore; Sic cerebrum, demptā membranā omnem amittit tactus potentiam. Quantum deniq; ad cutem seu corium pertinet, verum equidem est, iis totum corpus esse circumbatum, Videtur hanc ob causam proximè venire ad quascumq; res sive tangendas sive adprehendendas, Adequatum sed & actus objectum neutquam agnoscit. Membra quippe quæ per totum corpus sunt diffusa primarium objecti agnoscunt officium. Sentit corium, sentit cutis, quatenus scilicet est membranosa tenues habens fibras, raras & perspicuas, araneæ filorum instar. Est igitur cutis seu corium, præcipuum, ut volunt, adequatum vero tactus organum, membrana. Hujus debemus beneficio, quod & aliæ præter cutem partes, obtinent sensum tactus. in omnibus namq; membris sentientibus organum tactus est. At in nullo membro

75

membro, in nulla corporis parte est sensatio, nisi ad sit membrana. Et contra: ubi est membrana ibi & organum tactus. Membranā in Ceto datā sentit, non mediante medio externo, objectis tantum organo applicatis, omnes qualitates tactiles, si non reales saltem intentionales.

§. XII. Sensuum verò internorum, quatenus applicari possunt ad præsens negotium, contemplatione paulispèr commorandum est. Quos inter *sensus communis* primum sibi vèndicat locum. *Communis* dicitur non quod omnia & communia objecta dejudicat, sed quod communiter & indifferenter ad omnium sensuum externorum objecta sese habet. Necessario itaq; requiritur ad objecta cognoscenda ritè rectèq; , *sensus*, quem ita appellant, *communis*. Is namq; præsente adhuc objecto, quod externorum sentit ope, quod quoq; examinat atq; dejudicat congreve. Huic porro sensui Regis & principis instar magnum est officium : Rex in Throno sedens ab externis sensibus seu ministris fidelibus, quævis seu visa, seu audita, seu odorata, seu gustata, seu tacta suscipit, aestimat & sapienter dejudicat. Quis credat tantam visibilium, audibilis

dibilium &c. Specierum multitudinem
in unitatem hoc modo prudentem posse
revocare, providam omnibus naturam,
sensibus externis in *communem* conflu-
tibus? Nec vulgare hujus ut ita dicam ar-
tificium est, cognoscere posse colorem
à sono, sonum ab odore, odorem à sa-
pore, saporem à qualitatibus tactilibus,
& quid amplius?

§. XIII. Ad tantam *sensus communis*
stupendam operationem, supervenit non
minimo Encomio digna quoq; admirabi-
lis *Phantasia*. Si umquam in prioribus
quidquam fuerat ventilatione dignum,
hic profectò mirum & sanè investigabile
considerationis pondus, mihi se se obviam
sistit. Hæc delata sibi per *sensura com-*
munem, objecta diutius retinet, miro
scrutinio altius examinat & novas subin-
dè res accuratius elicit. Hæc præter quas
diximus stupendas operationes immua-
nentes, alias etiam producit transeuntes
magisq; admirandas: Oves Jacobi dum
aspiciunt virgas coloribus tinctas, bene-
ficio actionum transeuntium ex Phanta-
sia, virginis coloratis similes quoq; pariunt
agnos. Quod mirari potius convenie-
quam rimari, cum *Phantasiæ* opera-
tiones *imaginative* in aquatilibus, utique
etiam

etiam in Ceto non adeo nobis cognitæ , 77
superant intellectum mentemque huma-
nam longeq; excedant. Valet n. *Phan-*
tasia etiam in minimis, id ut notum ex-
perientia fecit perplurimis. Quidni in
maximis Cetis?

§. XIV. Phantasie in subsidium ac-
serva Dominæ adjuncta est *Memoria*, ut
species à *Phantasia* dejudicatas & rigorosè
exanimatas retineat atq; conservet
sibi. Quis jam nisi stupidus & insanus
rerum naturalium æstimator non affir-
mabit, Cetum nostrum horum *sensuum*,
internorum quoq; *memoria* ejusq; exer-
citio, usu & adminiculo & uti & gaudere,
impari tamen cum cæteris animantibus,
quæ vel in terra, vel supra eam, vel in aëre
degunt. Nullum tot inter stupendas
Dei Creaturas est animal, cui præ cæ-
teris nonnulla data sit & quasi propria
prærogativa. Hinc cæteris præstat ho-
mo, quod sit ratione præditus, faciem
versus cœlum habens erectum, ut cum
Comico Dicam:
Pronaq; cum spectant animalia cetera ter-

nus,

*Or homini sublime dedit, cœlumq; tueri
Iussit, Cælestos ad fidem tollere vulnus.*

In-

Interim alia animalia, vel auditu, vel visu vel odoratu, vel tactu, vel gustu hominem superant, juxta illud quod credo veriverbiū:

*Nos aper auditu nos vincit, aranea tactu,
Vincit odore canis, lynx visu, simia gustu.*
Fateor interim quæ in aquis plantaverat Natura, quoad sensus ejusq; operationes multò viliores facultates habere, quam quæ vel in terra, vel aëre degunt. Ob humoris luxuriam sínè dubio est quod sensuum Externorum æq; ac internorum exercitia sint lenta ut plutimum ac tarda, iis maximè, cui insignis magnitudinis dedit natura corpus. Illa pro ut corporis ostendunt molem, lentè, dum alia festinanter suum peragant iter & satis velociter: ut *gobius* &c. Sic Ceto visus quidem atque auditus est, sed cæteris & hebetior & obtusior, ut ipse pro debilitate visus vel auditus, sibimet ipsi victimum comparare non valeat. Quod sagacissima natura ut resarciret, pisciculum quendam, ut putant, itineris & comitem & ducem benignè dedit. *Hic eum albo colore, ut videatur melius, tinctus sit, tamquam Imperator ante caput ejus semper præcedit, de cunctis ipsi prospicit, cauda extremis paulisper motis, salutaria demon-*
funt,

stat, insidias ipsi ae loca nec satis pro- 79
funda nec tuta liberè ostendit, ne ad illa o. Frans-
accedat incautus & pereat. o.

§. XV. Sicut tandem ut hoc finiam.
caput, in prioribus adsignavi cuivis. Ex-
teriori sensui genuinum suum ac propri-
um organum, ut melius suum sibi com-
missum peragant munus; Communi sic
sensui atque Phantasie una cum Memo-
ria adæquatum organum non est dene-
gandum, ad quod objecta sensibilia de-
lata excipientur, in quo examinentur, cu-
jus quoque beneficio cognolcentur ac re-
tineantur in obsequio. Facultates cum so-
leant Doctiores distinguere in Naturalem,
vitalem & animalem, mihi relicitis priori-
bus de animali solum est sermo, cui
propriam sedem tribuo Cerebrum. Ab
hoc enim facultas cognoscens appetens &
locomovens in totum dependet.

CAPUT V.

Brevi delineatio corporis Ceti. Caput
quale, ac ut statuunt alii, in eo fo-
ramina amplissima: Illi collum pro-
ximum: Sic cor spirituum vitaqe
officina; sicut Pulmo spirandi. Inde
doy-

dorsum & in eo quot numeratae costae vel spine. Venter pro quantitate magnus. Sed de pedibus discursus licet brevissimus; Ita de Corso, brachis, Caudâ & modo quo coeant. Ac ut sit finis hujus capituli, finis propter quem tanta Bellua.

§. I.

Corpus Ceticum sit mole ac vastitate cæteris animalibus majus, sicuti prius in cap. 3. probavimus, meritò inter mundi summa miracula, si non primum à primo tamen proximum habet locum. Tot inter se mirum in modum combinata artificosè ossa, tot rivulorum instar per ramos divisus venarum numerus, subtilissimis membranis, spongiola carne & demum corio, vestium pretiosarum instar, omnia superinduta sunt atque ornata. Ut nullus Ciceronianam licet calleret eloquentiam, mirari ne dum verbis effari possit satis altissimi tale artificium. Sensuum in Ceto arcanos sinus prius ingenii nostri qualescumque vires sunt emensæ tamquam partes Cetum constituentes, ad corporis abstrusas maximè & involutas in se semitas, paulisper descendendum.

§. II.

§. II. Est ergò caput vel minimis à Deo creatis animalibus & decori & usui permagno. in cuius cranio, cerebrum ac in lagena servatur, sensuum internorum organum. In cuius superficie, abdita multum & mira licet nobis scrutari naturæ miracula, meatus ex oculo, auro, naso & lingua ad cerebrum descendentes, instar labyrinthi irresolubilis, intortos. Cetus verò cum sit Brutum satis admirabile, admirabile quoque à naturâ possidet caput, pro varietate generis aliud atque aliud, ad proportionem corporis eximiae magnitudinis, brutale ac conspicuum. Cernuntur in eo inter alia, etiam foramina amplissima, quorum binis in fronte, maximos in altum eructat aquarum fluctus, alluviei nimbose instar, integrum facile deprimentis navem. a Bina patentissimis oculis præbent locum, palpebris maximè carnosis, qui similes, ut haberet Gesnerus citato in loco, grandi militis in genere armati, capite, thorace ferreo induiti. pag. 231. Bina loco sunt narium, cætera vicem obiungunt aurium. Oris vero rictum possidet apertissimum, dentibus tamen, ut plurimum eminentibus, jam albi, jam rubri, jam nigri coloris, pro ut varii, varie ipsos ad numerum & formam de-

Gesnerus
lib. IV.
de Cetis

pag. 231.
& 232.

82 scribunt Authores, & lingua formæ non
exiguæ, egregiè ornatum atque paten-
tem, si Cardano alias sit fides, ut ex so-
b lib. 10. nāvicolam queas efficere. b

de subtis §. III. Collum à capite ad pectus, ut
litates cætera propemodum viventia non portat
distinctum, merè sed cum corpore propor-
tionaliter connexum. Unde & gulam cum
us in c. 2 jugulo, ipsi esse amplissimâ credidere non-
de Cetis. Gesnerus nulli qui de ipso aliquid scripti reliquerūt. c
l. 4. de alii v. existimant santes ipsi inesse gula
Cetaceis fauces ut pisces integrōs quidem deglutire
in genies possit, sed tantummodo parvos, propter inter-
re. d. Aldro- nam gutturis membranam, quæ nibil ma-
vandus gnis ventrem ingredi finat. d.

c. 2. de Balæna, Cetacei stupendas, non minimum sibi
ejusque vendicat locum Cor, figurâ ab aliis ani-
loco, na- mantium cordibus non multum discre-
tura & moribus pans, quantitatēm verò pro quantitate
Bockhar Ceti agnoscens. Quod cum sit proprium
tus in ac adæquatum objectum omnium affe-
Præfat. sua ad ctuum, quos in Ceto quoq; dari non ne-
lect. Sin gamus, ex eo proveniunt summa cum to-
Hierosol. tius corporis utilitate atq; generantur, vi-
icos tales spiritus, qui per Ceti integrum cor-
pus, beneficio arteriarum, distributi, edunt
in aquis vitales, quas possident actiones.

§. V. Pulmonem minimè à me inta-
ctum vult allata occasio. noro etenim il-
lum

lum esse ac cæteræ corporis partes cum amplum tūm etiam magnum, per lingvam & fistulis, magnarum operationum effricem. Vocum atque sonorum officium huic debere existimo, voces quippè & sonos interdum edere Cetum præter alios vult Cardanus à Gesnero lib. 2.p. 131. citatus. Sonum igitur si quem Cetus edit, primariò pulmoni, deinde & linguæ adscribere non alienum videtur. Quod verò sonos exprimit Cetus, id in Delphinis & Balænis evidens est documentum, qui mugire aeg, boare dicuntur. e. Si e. Gesn.
cut, nec linguam, asperam arteriam, pa- l. 4 p. 348
latum & dentes Ceto esse denegandos pri- Franzius
us probavimus, tamquā instrumenta eden- part. 3.c.
dæ vocis; sic nec ipsa voce, ipsum possim phino,
privare. De sermone verò hic nobis non
est discursus; res n. nobis est non cū ratio, Rondele,
nali, sed cū Bruto, rectâ ratione destituto.

§. VI. In dorso deinceps quo spinæ quotvè ipsi annectuntur costæ, omnes in unum non convenere. Inter alios pisces na quendam miræ vastitatis ex franzio hic introduxisse placet, quem captum putat Anno 1532. Et in lateribus triginta costas habentem, quarum singulæ longæ erant, f. Par. 3.c.
viginti uno pedibus, Et in circuitu conti- 3. de Cetis
nebant pedem unum cum dimidio. f.

84 §. VII. A collo ejusq; faucibus, pa-
tentissimus mox se se conspicit penter
Ceti, vastissimi ad instar specus, vel a-
byssi sine fundo. Miræ ejus cameræ, mi-
ra undiq; præparata conclavia, miti ab
hoc in aliud exitus, totum me rapiunt
sui in admirationem. Quod merito faci-
unt præter alia, etiam vesica in masculis,
& vulva in fæminis, loca anatomicis &
medicis notissima. Huic includitur fœ-
tus antequam emittitur, sustentatus ex
spiritu vitali & sanguine mirificè; Alterius
proprium urinæ habitaculū, quam Cetus
pro humido, in quo degit, Elemento, colle-
ctam, per destinatum sibi à natura foramē
in membro generationis, mittit. Quam fa-
cultatem, cæteris piscibus, qui ovapariunt,
in totum denegavit natura, exceptis, qui
non aliter ac terrestria & qvædam amphi-
bia, vivum in aquis gignunt animal.

§. VIII. De pedibus porrò non nihil
est difficultatis, quos in nonnullis expre-
sos iconibus Ceto inesse, cum admirati-
one deprehendi. Pedes dum sunt homini
solum & cæteris animantibus non mini-
mo instrumento ad eundum & gradien-
dum propriè concessi. Et dum Cetus in
tali versatur Elemento, in quo exactissimus
pedum usus iphi est supervacaneus, natan-
do n. movet de loco in locum corpus, idq;
vel

vel pinnis solum, ut propriè, vel pinnis &
branchiis simul, ut impropriè Cetus ita
appellatus. Crescere inde potest dubita-
tio: *Num ē Ceto necessarius sit pedum u-
sus?* De amphibiis fateor plana res est,
quibus hæc nisi fallor est natura, ut in
Terra ac aquis vivere valeant. De pisci-
bus sed propriè dictis, si nobis erit discur-
sus, illos sine pedibus omnino formasse
Naturam etiam stupidus vidit. g. Et quam-
quam ex nonnullis accepi, ut dixi, ico-
nibus, quosdam Cetorum superbire pe-
dibus, ut videre est N. III, in effigie; de pedis
Dubito tamen valde. *An reverā ē pro-
prietate fuerint pedes, an apparentes.* Ipsæ
pinnæ, quibusdam instar pedis, sunt
formatæ, quas deinceps imperiti forsitan
pictores, pro pedibus posuerunt, ut potè
pictoribus atq. poëtis testar.

Quidlibet audendi, semper fuit aqua po-
Vel si Ceto maxime darentur pedes, ipsos
certè existimo debere esse tales, quibus
aptè belua marina, in aquis, tantam
corporis posset mouere molem, non ali-
ter ac anatum vel anserum pedes planos
licet reperire, ut melius, ac remis Cym-
ba, sese ipsum possit agitare.

§. IX. Cæteras verò partes, si quæ
plures possent enumerari, vel containen-

ses, vel contentas, vel etiam imperium facientes, vel similares vel dissimilares in tam vastissimi animalis corpore, sciens prætermitto, cum nec adeo in horum Anatomia sim versatus, ut quamvis partem, uti oportet, valeam ostendere. De vestibus, quas ipfi prospexerat, natura durissimis aliquid addam: collatis, quos cumq; consului Physicis, vel longa experientia, vel alio, quovis bonorum Authorum accurato studio, notitiâ sibi comparantibus, hac de tam abstrusa materia, statuens: *Cesum vel corio glabro & Cetis, duro, vel pilis esse vestitum. Quos inter hirsutum, mole esse maximum vult Gesnerus.* h. Non minimo equidem Cetis est & illud orname^mto, quod circa collum pilis quibusdam crassissimis, pretiosi collaris instar, hos ornaverat, altissima bonitas. Quæ omnia non minimam, vel cuivis meditanti, pariunt & admiracionem & stuporem vid. Icon. N. II.

g. X. Branchias, de quibus cæteri sub Neptuni Imperio, hospites meritò sibi metipisis possunt gratulari, amiserat ingens, de quo loquimur, *Cetus.* Cujus in locum, ne ipsi aliquid decesset, provida Natura dederat fistulam in fronte sat conspicuam, ad refrigerationem & respi-

respirationem valde comnodam. Spinis tamen non neglectis, quibus tamquam Rex excellens in æquore natat, evadit & incedit liberè.i. Quemadmodum id te-
stantur quotquot de illo edidere senten-
tias.

i. Get. in
lib. cit.
Aldrov.
in l. I. c. 3

§. XI. De cauda interim, cum sit omni- ferme aliorum piscium furcata, varijs durissimisq; fibris contexta, ut nihil dicam amplius, ordo jam postulat, ut de veneris exercitio, & mira Cetorum ge- neratione non nihil agam. Venerem ac terrestria animalia dum exeteant, non ut propriè dicti pisces ova ponunt. Sed peractis, ut à nonnullis putatur sex mensibus, post coitum, vivum pariunt animal. Quo modo sed Cetus cum fæmina perficit usum Venereum ad huc ambigunt Doctio- res. Etiam Plinius in lib. de Cetis & Ges- nere. Ego tamen, certis suffultus ratio- nibus, pono, Cetum cum fæmella, quam vel tunc furibundus valde ambit, mira voluptate, hoc ipsum venereum perage- re opus. Præterlapsò, quod supra innui, tempore, genitos non ultra duos ex se- catulos, mammis, quas infra ventrem ge- rit, binis, sive dubio admovet fæmella, eosdemq; alit atq; sustentat, donec ad tan-

Lib. &
p. 140

tam perveniunt zetatem, ut ubi metis
victum valeant prospicere, proque alio-
rum vel præcipue Orchidearum vehementissi-
mis insultibus, corpora sua, nec dum
perfectam nacta molem, defendere.

k Philos. etenim hos maximâ velocitate perse-
Stratus l. quitur. Sicut id docet magnus Autho-
2. de vita rum numerus, satis acutè hac de redi-
Apollis. serens k. & alias videre est in figura N. III.
Ron. *deletius* S. XII. Sed nec credam, quod ita
in 1.6. de strictè Masculus cum fæmella, & vice
Piscibus versa, venerem absolvent, ut vel ille cum
Plin. 1.6. alia fæse commisceat specie, vel hæc quo-
e. 6. Al- dro, de que aliud quoddam non admittat genus,
Cetis 1.1. præter ordinarium, cum quo semel vel
e. 2. ubi amplius, fuerat prius congressa. Quod
agit de loco, na- si verum sit, sicut de terrestribus id i-
rura & moribus tanta fortè tamq; intricata mixtio speci-
balena- ei & generis. Quæ varias ac varias ad-
rum.

mittit Cetorum varietates, quas nunc
quidem exprimere vix potero. Ut præter
sex illas species, quas ex Franzio prius in
cap. 3. enumeravi, & alias quas depingit
Olaus Magnus, quas quoq; horrendas
apud Gesnerum me vidisse memini, Hanc
dentibus duobus, longa proboscide &
quatvor pedibus, illam & jubatam & bar-
batam, aliam & jubatam instare equi, &
faciem

faciem humanam præferentem, quartam
deniq;, cum auribus & proboscide, tum
quatuor pedib; binis in dorso cornibus &
tribus oculis in latere conspicuis, mirificè
incedentem. Quas omnes inquam specie-
es, cum suis varietatibus, quibus una ab
altera dignosci potest, enumerasse saltem
mihi hac vice sufficit.

§. XIII. Pro varietate sic incredibili,
quam habent Cetorum species, incredi-
biles ac mirificos præstant usus & *Deo &*
bominibus. Accedat ad Cetos pergran-
des, ex aliis minoribus Dei creaturis, ul-
los qui capere potest usus. Sensibus ritè
collectis, cognoscet ac discet, tanti stu-
pendi animalis Creatorem *Dennm*, mode-
ratorem & gubernatorem, totis animi
viribus, colere & amare sincerè, ad altissi-
mi nominis laudem, honorem & exal-
tationem perpetuam.

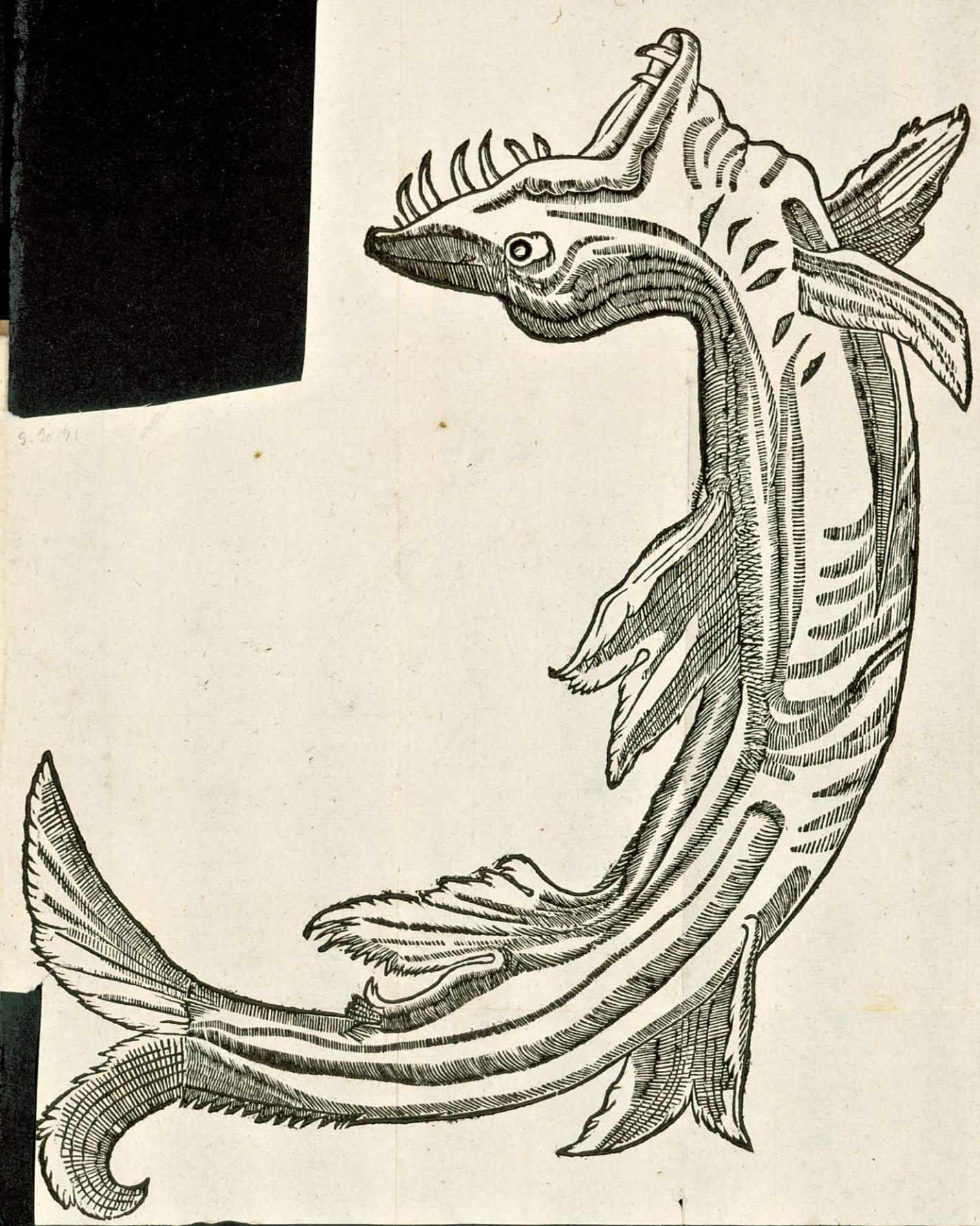
§. XIV. Usus sed humani, quo ho-
minibus inservit omni tempore Cetus, tan-
tus, tantus est numerus, ut vix ne vix
quidem supputare eum valeat Arithmeti-
cus. Procedat incredulus, ad *Pharmacopiam*
quot ibi *remedia* quot *Emplastræ*,
quot *tincturæ* ex Ceto formantur. Acce-
dat dubius, relictis laribus & focis, ad
exoticas istas in mundo terras, ubi capi-

90] tur arte, & sale meteoriali reconditur,
quot Naves, quot vasa, quot tonne,
vel ejus pinguedine, vel carne implentur?
Quot tandem instrumenta ex ossibus, Co-
L. vide Aldrov.
I. I. de Cetis c. I
& Gesner. de usu Cetorum
rio & pinnis conficiuntur? rediens ut cre-
dam indicabit! I. Ut quod amplius memo-
riæ credidere de Ceto nostro per plurimi
scriptores, lubens hic prætermittam, in-
genii accusans sterilitatem, cui adhæc e-
rum in jus neq; naturam neque usum rectè per-
lib. sepius scrutari, licuit, hisce tamen specimen a-
us citato liquale sui exhibere placuit.
aliosque.

C A P VI,

Cetus Jonæ qui fueral, sic dicitur à Chri-
sto apud Matheum, & à Jonâ pisces
magnus; An propriè Cetus? vel ex
Cetaceis puta Canis carcharias. Alius
omnino à pisce Tobia: Et de loco ubi
mare illud in quod projectus Jonas.
Josephus citatur, qui dicit Cetum re-
vomuisse Jonam in mari Euxino. Sed
iter tantum triduo confici non posuit.
Adde illud mare Cetus inaccessum,
Unde cum sententia propriâ Disserta-
tio hæc explicit.

§. I.

5.20.91

Sic antequā discursum hunc finire constitui, etiam aliquid de Ceto Jona proponere decrevi, quem Cetum quidem nomino, verum non proprie dictum intellico. Cum Christus ipse prius afferat, expresse Jonam fuisse τὸν κοιλίαν κήτους in ventre Ceti. a. Quam sententiam adhuc hodieq; retinet Ecclesia, etiam illa quæ apud nos Deo colligitur in Hymno sveclico canens:

^{a. Matt.}
12 v. 46

Jonas månde och Guds hielp få

Tå han vishi Hvalfistens Buk låg.

Quæ verba omnino ex citato Matthei loco sunt desumpta, cum alibi, quod ego sciam, Ceti Jonæ in Novo Testamento non fiat mentio. Alias enim & dum Pharisei cum Sadduceis signum σῆμαίον τῷ ἀγερῷ peterent, responsi nihil aliud reulerunt, si non hoc, teste eodem Mattheo: b. γένεα πονερὰ καὶ μοικαλίς οὐ μεῖον ἐπιζητεῖ: οὐδὲ οὐμεῖον ὃ δοθῆσθαι αὐτῇ εἰ μὴ τὸ οὐμεῖον Ιώνα τῷ ἀερόφυτῳ. Confer quoq; Lucam: c. ibi n. dicitur: Ιωνᾶς οὐμεῖον τοῖς Νερεύιταις. Postquam priora Christi verba fecerè expresserat. d.

^{b. Matt.}
cap. 16.
v. 40.

^{c. cap. 10.}
v. 30.
^{d. eod. co.}
v. 29.

§. II. Causa verò cur à tam expressis verbis apud Mattheum discedere audeam,

92 *Cetum* propriè dictum non intelligendum velim, hæc est: *Quia Balena, Pistris aut Physeter*, ut ut sint Bellus marinaræ vastissimæ atq; permagnæ, cum tamen gulæ meatus habeant angustiores, solidum hominem transglutire non possunt, sicut id etiam perplurimi testantur scriptores prius citati. e. Atq; ut superius dictum sub κῆτε, vel *Cetis* vocabulo in capite secundo & §. iv. & v. omnem piscem marinum inusitatæ & immanis magnitudinis venire. Quomadmodum alios præter permultos, etiam *Preclarissimus* Dn. *Præses* in suis, quas edidit, contemplationibus Mundi, hoc ipsum egregiè docet. f. Addere quoq; possum *Jonas* ipsius testimonium, qui terris vicibus, *Cetum*, quem *Christus* apud Matth: vocat, non aliter exprimit quam *dagb gadol*, piscem magnum, quem Dominus procuravit.

g. *Jonas* in cuius ventre *Jonas* fuit, qui quoq; c. i. v. i. ad Domini mandatum, consumptis tribus Ibm. integris diebus, ipsum in terram evomuit. v. II.

§. III. Sic nec minima difficultas nunc *piscis* illius magni nomen est exhibere, cum tot fermè sint sententiae, quot illi, qui hæc de re, non tamen ita multi, disseruere ac scripta nobis sua reliquere. Alii *Cetum* propriè sic dictum volunt,

quis

e. Aldr.
Gesnerus
Rondel,

f. lib. iii.
c. III. de
Belluis &
piscibus
oceani.

g. in

c.

v. i.

Ibm.

v. II.

93

quia verba Christi sic sonant, & hi sine
dubio Ceti non attendunt Etymon. Ubi
& hoc addi potest, quod in paragrapho
priori inseruisse volui, sed in hac festina-
tione non potui. Schaligerum suo tem-
pore professum scio, de Balena se non
vulgari dicturum, sed comperta. Ubi h. Est ci-
verba ejus haec sunt: Neg₃ molem gran-
diorem licet vorare eis propter gula an-
gustias: Aditus enim vix semipedem pa-
cer. h. Et Bochartus in discursu de hoc
eodem Jonæ Ceto, de quo nunc ago, ex-
presse dicit: i. Quotquot animalia pul-
mone spirant, ita gula meatus coarctari
necessere est, quomodo collum in folibus, ut
ex his angustius spirieus perfauces, majo-
re nisu erumpat. Absit igitur ut puce-
mus, per tam arctos meatus solidum bo-
minem una cum ueste potuisse transglu-
bire.

§. IV. Proinde Ceti nomine pisces
aliquem è Cetaceis intelligi satius est, ver-
ba sunt ejusdem Bocharti: k. Qui in
Cetaceis, eos qui sunt multò maximi, rosoico
Lamiam puta & Maltham & Zygenam
& Thynnū Cetis non raro adscribi testa-
tur. Hinc quatuor has species nomina-
tim tecenset, ut quas sæpè legerit, Ce-
torum Nomine appellari, propriet im-
men-

94 mensitatem, quamvis cœteri sint verè

^{8.} Halieut pisces. De *lamiâ*, *Malibâ* & *Zygenâ* res
^{lib. 1.} lib. m. de As patet ex Oppiano. l. Galeno, m. Ägi-
lim. fac. *netba*, n. *Æliano*, o. Ex quo Suidas:
^{lib. 1.} Κῆτος θαλάσσιον θηρίον πλυνθὲς ἐστι γδ
^{n. e. l. 94} λεών, ζύγαινα, πάρδαλις, ψύσιλος,
^{a. Anim.} λιοντίς, ἡ λευκόμενη μάλιδη. Sic Thynnus
^{h. g. c. 49.} p. apud in primis accenserè Cetis colligit ex his
^{Athen.} Archebrati, p.
^{lib. 17.}

Θύννος ἀλισχόμενον σπαδῆ μέχεν, ὃν

Καλένσιν ὄρκυνον, ἀλλὰ δὲ ἀυκῆτος.

Nempe postquam in eximiam magnitu-
dinem excrevit ut in Libro περὶ ζωῶ
testatur Sofistes.

§. V. Verum dum aliquem ex Cetace-
is piscibus *Cetum* hunc *Jonæ* fuisse statuo,
vel pisces illum magnum inter hos quæ-
ro, qui Jonam deglutierat & evomabat,
in memoriam mihi revoco, immanem
quoq; quandam pisces e fluvio Tigri in-

^{q. Tobiz} *Tobiam* irruentem, ipsi tantum incussum-

^{cap. 6.} se terrorem, ac si veraturus accessisset. q.

Eccum alius hic pisces *Tobiæ* fuerit, ac

alius *Jonæ*. Etiam alii præter hunc *To-*

^{e.} *Bos* *bijæ*, quem multi nunc *Callionimum*,

^{chartus} nunc *Silurum* volunt. r. Sunt humani

^{citato} carnis avidi, qui maximæ molis, robore

^{loco pag} & audaciâ insignes, in quodcumq; ani-

^{747.} mal

mal grastantur, etiam in homines; Nunc
disquirendum, uti proposuimus, quis
fuerit piscis ille magnus, seu Cetus Jonat.

§. VI. Sed & hic propriis ingenii via-
ribus confidere non licet, mihi certe, si
erravero, venia tanto major danda erit,
quanto doctorum hic premo vestigia, ac
illorum propono sententiam, quos hac
dete scripsisse & his in oris invenire po-
tui. Gesneri hoc de pisce verba haec sunt
s. Quocum accuratius considerarem, va-
stissimum puta Lamiae hiatum, mibi in s. lib. 4^e
venientem venit, Lamiam fuisse in quam
de Canis
Carchas
ria & La-
inquam
ingressus est Jonas, illicq; triduo, divi-
na providentia conservatus, tandemque mia pag.
incolumis ejctus, quod Sacrae Bibliorum 205.
scriptura, nullamodo repugnat. legitur
enim Jonas, in ventre magni pisces, si-
ve in ventre Ceti fuisse; Quod nomen ge-
neris est, quo grandes pisces compreben-
duntur, & paulo inferius: Ceti nomine
non potius Balenam quam quibus aliis
immanis pisces intelligitur, maximè cum
Balenæ pulmonibus spirent: quibus aspe-
rag, arteria cum cedant venericulus gu-
log, angustiores eos partes esse necesse
est, id quod etiam ex dissectione constat.
Harum vero partium in Lamia ea est
vastitas, ut Jonam espere posuerit, quo-
niam

96 niam cadavera totæ in ea inventa fuisse,
experiencia compertum est. Vide quoq;
eundem Authorem & pag 239. de Cetis

s. in lib. diversis. Quæ quoq; verba repetit inter-
xiii c. 12, gra Rondeletius t. Nec aliis verborum
p. 392. sensus est Ulyssis Aldrovandi una cum

Rondeletio existimans: u. Hunc fuisse
u. in lib illum pissem, in quem Jonam prophetam
de pisci ingressum sacra pagina testatur. Ce-
bus III. c. 32. p. 148.

Pissem. Atq; Præclarissimi Dn. Præsidis
x. cit. los lib. Contempl. Mundi dum consulo, x.
co.

Hac scripsit: *Canis major vorax animal Ce-
raceum & Branchiatum, sedecim ulnas
magnitudine aquat, os habet vastissimum,
dogit in alto pelago, aliquando venati-
onis gratia, summa litora legit.*

S. VII. Nec aliter sèpius citatus Boch-
hartus sentit, quem consultissimus Juris
u. in Reg. hac Academia Professor Dn. E-
RICUS FALANDER, ex Bibliotheca propriâ
instructissima benignè mihi communica-
vit, quæ in præfatione sua ad lectorem
sic lemet ipsum explicat: *Magnus ille pi-
scis qui Jonam absorpsit, quamvis Cetus
vocetur tam à Matheo quam Gracis in-
terpretibus, tamen Cetus non fuit propriè
dictus, sed canis charibarias. Qui licet
Balæna multò minor, tamen gulæ mea-*
tus

ius habet longè vastiores, unde est quod
alio nomine λαμία, *Lamia* vocatur δότη
τὸς ἔχειν μέγας λαμπὸν à gule amplius-
dine. Itaq; cum Balena propter æsopba-
gi angustias, non nisi pisciculos deglu-
tiat in Canis carchariae ventre, circa
Massiliam capta, loricatum hominem in-
tegrum repertum fuisse tradunt idonei
scriptores, & in Græcorum fabulis Her-
cules à Cane absorpus in ejus interrane-
is per triduum latuit, quam fabulam ex
historia sacra de Hebræo ortam esse, ne-
mo non videt.

§. VIII. Ubi autem de Ceto Jonæ eo-
dem, fusius agit, hæc addit sequentia:
y. è Cetaceis porro piscibus nullum no-
vi in quem hæc Historia quadret aptius,
quam in eam marini Canis speciem de qua
alius Κύων θαλασσίων τρέψα γενή, n. pag.
οἱ μὴν αὐτῶν εἰσι μεγέθει μέγιστοι, καὶ καὶ
τῶν ἐν τοῖς ἀλκιμισταῖς αεριθμοῖν ἄν. 742, 743
Canum marinorum tria sunt genera, atq;
ex iis quidam sunt ranta magnitudinis
ut Cetis robustissimis merito accenseantur.
Carcharias alij vocant ab asperitate den-
tium & acuminis, quem ex supra dictis
illum piscem magnum fuisse asserere haud
dubito, qui Prophetam Jonam dictis in-

98 locis deglutiit ac ad mandatum Domini postea revomuit, ut alias ejus picturam ostendit inter cæteras numerus 7.

S. IX. In hoc discursu cum sim, præterire non potui quæstionem illam, quam multi Doctiorum proposuere quidem, sed non omnes eodem modo determinaverè, ut adhuc dum mihi hodie quærere licere sperem: *Ubi illud mare, vel quodnam fuerit, in quod, vel ubi Jonas proiecitus?* Historia ejus vel prophetia 14. capitibus constans, vocationem illius, tergiversationem, quo minus muneri suo erga Ninivitas defungeretur, sic castigationem, mox obsequium & prædicacionis successum, brevibus enarrat: sed de illo mari in quod abjectus, altum est silentium. Josephi verò eandem brevioribus proponentis hæc verba sunt: z. *Jonas iussus à Dō ut iret ad Nineve regnum, & ibidem prædicaret, quia effecit amissum Civitas principatum, non perrexit; sed fugit Dcūm in Joppe, invenerat Nave ingressus in Tarsum Civitatem, Cilicia navigabat. Cumq; tempestas immineret asperrima, & Navis submerzionis pericula sustineret; Nautæ quidem & Gubernator, & ipse Nauclerus fundebant orationes, quatenus periculum mortis evade-*

in An^o
iquitati-
bus Juda-
icis l. ix.
cap. ii.

evaderent. Jonas autem operiens semet- 99
ipsum jacebat & nihil enisebatur horum,
que alias videbat officere. Cumq; tem-
pestas porcius augeretur, & violentius
victorum nimietate mare accolleretur, in
cumulum cogitantes simul, quia aliquo
Navigantium, hujus tempestatis author
existeret, constituerunt, ut quicunq; is
esset, sorte prodereetur. Quibus hoc fa-
cientibus, fors cecidit in Prophetam. In-
serrogantibus autem illū, unde esset, ans
quid ageret, genere se quidem dixit
Hebreum, Prophetam verò summi Dei, eisq;
suavit, ut si vellent presens periculum de-
clinare, cum in pelagus proicerent, qui
tempestatis eorum author existerat. Et
illi quidem non hoc prius facere præsum-
serunt, impium judicantes, si peregrin-
um hominem, & qui eis suam commis-
serat salutem ad hæc mala compellerent,
cum utiq; non dum navis submersio perve-
nisset. A prophetā vero post hæc compulsi,
& timore sue salutis astrici, cum in pe-
lagus proiecerunt, & tempestas quidem
remota est. Ille verò sermo est quia à Ce-
zo devonitus, post tres dies soeidemq; no-
ctis, in Euxino portu vivus evomitus est.
Ec.

§. X. Author cum mihi nunc canius

100 vir sit, ac tam fidus Historiographus, qui quoq; expressè in citato loco post linneam vel alteram addit: *Hanc ego narrationem explicuiscut scriptam invensi, meritò hisce acquiescerem cum scirem eum* in pelagus projectum, & πλαγὸν propriè profundum maris, & partem ab oris remotiorem denotat, undè simpliciter etiam accipitur pro ipso mari; atque sic hoc mare vastum, pelagus profundum, sine nomine nobis propositum, in quod Jonas projectus, & ubi à Ceto devoratus: sicut & iste mos loquendi hodie etiam apud nos invaluit: Ut cum de aliquibus itinere maritimo verba faciamus, eum ad mare accessisse, vel mare superfisse dicimus, nec nominamus, quod mare hic vel ille superavit ut potè in itinere nobis noto, etiam nobis haud ignotum: atq; sic Jonas ipse, etiam Josephus illud nominare non voluerint, tamquam omnibus in itinere maritimo inter Ioppe & Niniven satis superq; notum.

§. XI. Sed à Ioppe ad Niniven cursum suum non dirigere cogitavit, quia fugit à Deo & Divino monito inobsequens in Ioppe Navem concendit, Thrasiam petiturus ut habet Job. Iac. Hoffmannus in Lexico suo universali & voce hac
éadem

eadem Ioppe. Josephus dicit cum in Joppe Nave inventa ingressum in Thatium Civitatem Ciliciæ navigasse, cum quo consentit Archiepiscopus Florentinus Antoninus. a. Jonas inquit cum à Deo mittetur ad prædicandum Niniveti interitum, ne illuc ire Navim ascendit, Tbarsum petentem. Tarsus a. nunc Tbarso sive Terassa Divi Pauli Apostoli Nata libus celebrata, Ciliciæ Urbs est. b. Sed quanta differentia inter Thraciam Ciliciam & Assyriam, Ninus enim sive Ninive urbs Assyriæ est, tanta differentia est inter sententias has enumeratas. Dum plures recensere nunc non velim. Plura de Ninive qui cupit, de situ ejusdem, Longitudine, latitudine vel ambitu, Doctissimum Bochartum adeat aliosq; c.

§. XII. In illa sententia licet multi etiam recentiores fuerint, quod Jonas in Syriaco vel Cilicio mari voratus sit inter Phœniciae Ioppen & Ciliciæ Tharsum, ac post etidum in Euxino revomitus, sicut & Josephi verba citata sonant; Cum tamen illa maria, tam sint dissita, si Eugeni maris eam intelligas partem, quæ Nino Urbi propior erat, ille n. à Tharso distat itinere maritimo miliaribus ad minimum mille sexcentis, juxta Calcy-

102 Ium s̄epissime citati Bocharti Excellens.
d. In di- tissimi. d. Addit quoq; eo in loco hanc
scursu de causam, quod in Euxinum mare pro-
Ceto Jo- pter Propontidis angustias majora Cete
ne in Hieroz, nulla penetrerent: testibus præter alos Ap-
part post piano, Ammiano Gr. Unde si nihil aliud
l. 5. c. XII. esse, tamen in eo mari Ionam à Ceto e-
p. 744. vomitum parum esset verisimile, quod
majoribus Cetis planè est inaccessum.
Adeoq; non fuit necesse prophetam in
Ponto evomi, ut esset Ninivitis propior
cum in mari Syriaco Alexandria, hodie
Alexandretta, Nino urbi tam vicina sit,
quam quælibet pars Euxini maris.

g. XIII. Ab aliis quoq; accepi Ionam
Prophetem inter Cyprum & Ioppem Syriæ,
tamquam hostiam piacularēm esse in ma-
re abjectum, ibi hiatu Balænæ exceptum
in littore demum maris Euxini, non
procul à Trapezunte rursus ejectum. e.
a. Eberha- Verum dum ipsa ipsius Iona verba atten-
Schules. do accuratius ex capite 1. vers. 13. col-
in sua part. spe- cial 1. 11. lata cum versu 11. capit. 1. &c ab hi-
part. spe- cial 1. 11. 402. fce plerisque si discessero, veniam mi-
hi spero. Siquidem à Ioppa ad Niniven-
contra Prophetæ opinionem iter à Deo
est directum g. Atq; sic maris illus ulte-
riorēm descriptionem benevolus lector
ex ipsis Geographis, si cupit habere pos-
sit;

Et: cum nunc cursum Cesi ab illo $\pi\tilde{\imath}z$, ubi $ro\tilde{z}$
Ionom voraverit, & ad littus ubi illum ad
Dei mandatum evomuerit frustra quæsivisse
videar, si pluribus id fecero, cum illum
etiam nos latere forte voluerit, qui omnia
pro nutu & lubitu gubernat suo. Cujus Altissimi omnipotentiam ac sapientiam immensam
in rudi hocce Discursu Cetographicum
admirari atq; deprecare mihi fuerat licet
cum in ejus benedicti Nominis æternum
decus ac honorem,

C U I S O L I G L O R I A I

Errata Benevolus Lector sic corrigat.

Pag. 6. lin. 7. pro bovibus lege bobus. p. 12. l. 20.
in Crocibolis del. b. p. 15 l. 23. pro dirscimine
ne lege discrimine p. 10. pro qæog, lege quoq; p.
21. l. 17 pro Taniticura lege Taniticum, p. 26. l. 27
pro volatilum l. volatilium. p. 28. l. 3. pro fer-
mace l. fornace. p. 47. l. 1. pro doctiorum leg. do-
ctorum. p. 58. l. 28. pro branchias l. pinnas p. 60.
l. 8. pro vel l. est. p. 61. l. 5. pro branchiis l. pinnis.
fig l. 6. pro branchiis l. pinnis. p. 65. l. 12. pro buis
l. cum hoc p. 66. l. 8. pro visinia l. vicina p. 67. pro
simates l. dictes p. 68. l. 11. pro sparice l. spbarice
p. 69 l. 3. pro Chirbero l. Kirbero. p. 75. l. 23. pro
congreve l. congrue p. 76. l. 17. pro sensum l. sen-
sum. p. 78. l. 3 pro hominum l. hominem.

Nun. I.

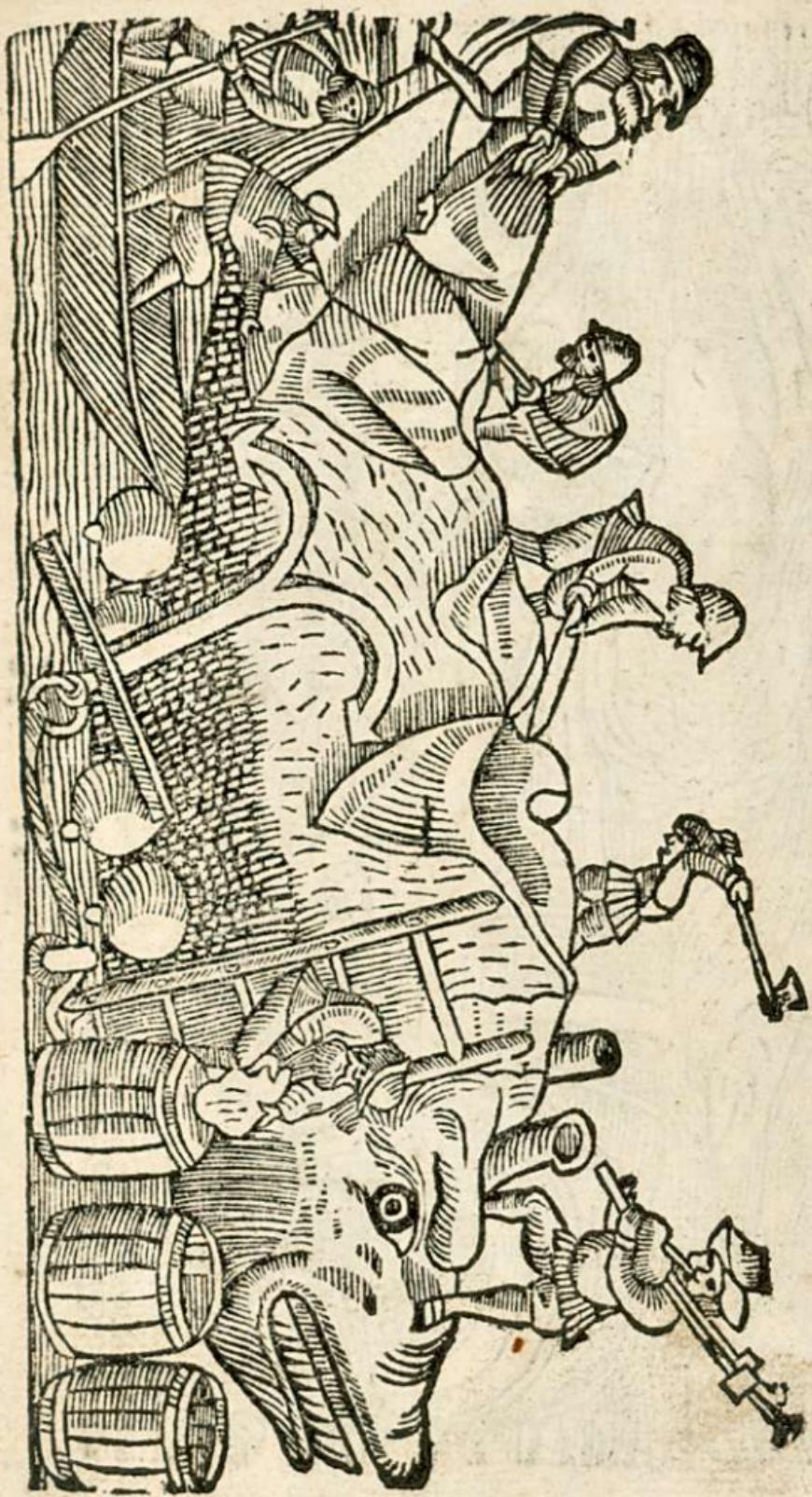
Num. II.

Num. III.

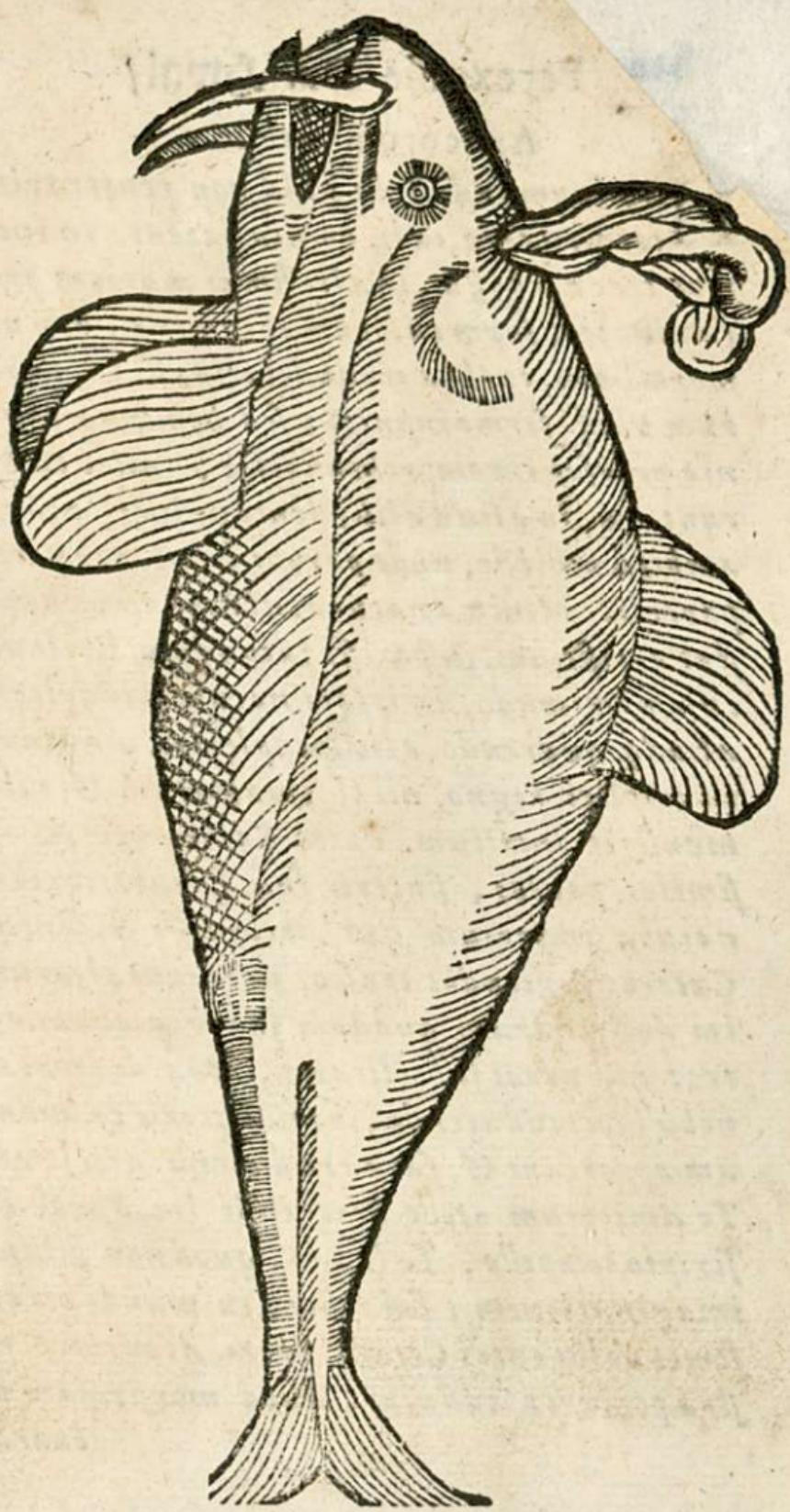
Num. IV.

Num. V.

Num. VI.

Peregrinie Dn. Hwali

Amicorum ocello.

Hominum industria quid non penetravit?
Hec terrena maria, cæli, omnia pascent. In incis
mos terre abyssus, in altissimas marium pro
funditates, supra cælorum cacumina, non uni
mortaliū, entheā mens delecta est. Copia re
rum ubiqꝫ ferme infinita; sed hominum inge
nia prorsus incomprehensibilia, aliis in hoc
suntibus, in aliud aliis, donec universo mundi
ambitu nihil sit, unde parvus homo non parti
paverit. Minima natura, ubi maximum pro
stat artificium, inspexisse jucundum. Utile na
tum imitando, in ipsam natum inquirere,
aliudqꝫ querendo, alio locupletari, usquedum
in triplici regno nihil inexpertum & nihil
manserit intactum. Taceo Salomonem, & ipsi
similes paucos, sinceris suis speculationibus,
natura imperium qui obtinuisse vidensur.
Cæteros fugiendos censeo, uterum aliarum,
im doctrinarum quādam luxuria abundan
tes: qui novas subtilitates, nova dogma
nobis superinducendo, bonis litteris calumni
am apportant & fata eruditionis accelerant.
Te Amicorum ocello Peregrinie Dn. Hwali hoc
scripro compello, Te laudo, quod non solum
imaginationem, sed reverā in mundi oceano
semper volucantes Cetos, int̄m Academiæ no
stra pomaria adducas; quod monstruosam be
luaram

uatum magnitudinem nobis describas: quod
orribiles venerium cavares nobis apertas:
uibas aquorum animalia absorbentur, unde
impida pelagi elementa inque in cælum cru-
ciantur, ut audorem canorum operum nos
te gente pusilla reveri discamus. Tibia. ami-
corum ocelli, cum belua marinâ nihil com-
mune, preter solum nomen & animi Tu ma-
gnitudinem, granditatem passissimorum cor-
porum supergredientem, quod omnes fortune
insultus rides, & ad conservandos amicos
semper Te invictum paras. Patrie, amicis, Tibi,
vite & uale.

In signum necessitudinis, gratula-
bundus scripsit.

P. HOFLANDER.

Quod studeas magni naturam,
prodere Ceti,
Accrescit magnum nomen a-
mice, Tibi.

Te videoas Musas amplecti fronte
serena,

Quæ referent capiti, digna $\beta\epsilon\gamma$.
 $\beta\epsilon\alpha$ simul.

PETRUS OSENIUS,

Συγχάρω ἡν δύμας σοι Μάσα δέδωκ
Δόξαν καὶ αἰνον, παμφίλη τη Συμπα
τελών.

Νῦν καθέδραις βάινεις εἰς ἀληθεῖσα Διατάζω
Τένομα τῶν κητῶν, οὐτῶν καὶ τοῖς δέδραις.
Συγχάρω σοι τῆς σοφίας δ' αρχήν τὴν ἀκμήν!
Συγχάρω τροφίμην ἐνδοξοτάτην περλήν!

Συγχάρω ὁμογενεῖσιν κλέος ἐνθεν ἀδελφῇ!
Συγχάρω τοῖς οἰκείοις δεινῷ ὁμοιάμενοι!
Συγχάρω ἡμῖν σοφὸν ἡμέδαπον ταλελώτην,
Καὶ ικετίων, τὸν σὲ Θεὸν ἀιεῖν ἐπιτηρεῖν!

GUDMUNDUS AMNELIUS O-Goth.

Qui cupiat culmen Parnassi scandere montis
Rex ubi Musarum præses, Apollo, sedet:
Non metuat que se præbent obstacula multa,
Pergat sed magnis surgere ad arma Dei.
Genuis horfætus Tibi, granculor hōs & honores
Quos Tibi nunc merito summus Apollo dabit.
BENEDICTUS Hval.

Cum cicurent Cetos cessim cetaria, cetum
Ceratim capias, Cerarie, circumneundo
Corpus, classiculas clypeis civesq; coarmans.
Consilium capiens, Cetum cie cado, cumero
Cultelloq; capi cures, cum cuspede curvā.
Cetum Cognomen Cetum, Charissime, curā!

NICOLAUS Sporling O-Goth.